

לכ אמי פיר מלי
פיר מלי ופיר
לכ אמי פיר מלי
פיר מלי ופיר

לב:

מלמלה

הוי עמא דעול וליא דיי המדינא
סלק סלק ונליא על גני ספספא
סלי דמחלה משין ספספא וחסדי
סלק סלק ונליא על גני ספספא
סלי דמחלה משין ספספא וחסדי

פרק רביעי ביצה

דקמתקן מאו. אמת היפה ועושה אומה שמים: בפי שתי נרות.
טמן שם שלשה כחור שמי נרות אם תריך להדיקין כחמא ומיליק
תלמיט דלא מוהמ לתקויי מנה מתיק אלא להדיקה בעלמא: לערודי
חורשא. כשהיט נעשיה פתח מעריבה: לערודי. לכסור:
תורה אוי. חורשא. פתח מעריבה אורה: נאמרו

רב

קמתקן מאו באור נאי קא מתקן מאו הנ
ר' חייא "הורהב באור בפי שתי נרות אמר
רב נתן בר אבהא אמר ר' ש"י "כמחורי יאן
הפזילה ביום טוב מאי מוהטין אמר רב
עינא בר שלמיא "משמיה דרב לערודי
הישבא תני בר קפרא א"י דברים נאמרו
בפזילה ג' להחמיר ונ' להחמיר יאן
גודלין אותה לבתחלה ביומי ואין מהבהבין
איתה באור ואין תוחבין אותה לשנים להדיק
מעכבא בדי ושורה בשמן ותוחבא באור
בפי שתי נרות ואמר רב נתן בר אבהא אמר
רב עתודי בכל יודר גיהנם הם כי הא
דשבתא בר מירטוס אילע לבבל ביאק מגיהו
עסקא ולא יהבו ליה מוויני מון לא יגיהו
אמר ר' עקיבא "כל המרחם על הבריות
לך רחמים ורחמך" כל המרחם על הבריות
בידוע שהיה מירטוס של אברהם אבינו וכל
זו שאינו מרחם על הבריות בידוע שאינו
מורעו ואמר רבא אבימי ואמר רב נתן בר
אבהא אמר רב כל המצפה על שלחן ארדים
עולם השך בעוה שנאמר "נודר הוא לחם"
אמר ר' יודן בר אבון חייא ר' חייא ר' חייא
אמר ר' חייא און חייא ר' חייא ר' חייא
דמים ואף הן המצפה לשתן הבריו ובי
שאשתו מיטלת עליו ובי שישרין מיטלין
בגופי ויש אומרים אף מי שאין לו אלא חילוק אחד ותיק אפשר דעמיין
במיה: "אלמתי" אין שוברין את הרים ואין תוחבין העיר לצלות
מלא: ואין גורפין תנור זכרים אבל מבבשין ואין מקיפין שתי חביות
לשפיה עליהן את הקדרה *ואין סימבין את הקדרה בבקעת וכן בדלת
*ואין מעורפין את הבהמה במקל ביום טוב ורבי אלעזר בר' שמעון מצדו

מסות השם

ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא
ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא
ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא

מסות השם

ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא
ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא
ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא

רבי הגאל

ביום ימי האבות
תורה ביום ימי
ביום ימי האבות
תורה ביום ימי

ביום ימי האבות
תורה ביום ימי
ביום ימי האבות
תורה ביום ימי

ביום ימי האבות
תורה ביום ימי
ביום ימי האבות
תורה ביום ימי

ביום ימי האבות
תורה ביום ימי
ביום ימי האבות
תורה ביום ימי

ביום ימי האבות
תורה ביום ימי
ביום ימי האבות
תורה ביום ימי

ביום ימי האבות
תורה ביום ימי
ביום ימי האבות
תורה ביום ימי

ביום ימי האבות
תורה ביום ימי
ביום ימי האבות
תורה ביום ימי

ביום ימי האבות
תורה ביום ימי
ביום ימי האבות
תורה ביום ימי

ביום ימי האבות
תורה ביום ימי
ביום ימי האבות
תורה ביום ימי

ביום ימי האבות
תורה ביום ימי
ביום ימי האבות
תורה ביום ימי

ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא
ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא

ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא
ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא

ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא
ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא

ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא
ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא

ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא
ר' חייא ר' חייא ר' חייא ר' חייא

משניות

סדר מועד

עם פירושי הגאונים המפורסמים אדירי התורה ארזי הלבנון
רבינו עובדיה מברטנורא + ותוספות יו"ט + ותוספות חדשים
ותוספות ראשון לציון:

גם הוספנו פי' עצי עדן והוא פי' אחד מן השלשה שריגים אשר חוברו לה יחדיו
בסדר זרעים וטהרות:

מהרב הקדוש החסיד המפורסם הגאון האמיתי בקי בנגלה ובנסתר ע"ה פ"ה נ"י
מהור"ר יצחק יהודה אייזיק נ"י מקאמארנא
בעהמ"ח עשירית האיפה וס' נתיב מצותיך ושאר חיבורים יקרים ונפלאים
בדם עשה המחבר מטעמים לפקוח עיני האנשים לדעת דברי חכמי המשנה

בנת נסדר מהרש וז"ל ברוב פאר וזדר
בהוצאת ביהמ"ד היב"ל הברכה וכולל אברכים דמשק אליעזר
בנשיאת נבר המחבר כ"ק הרה"צ רבי אלתר יצחק אלימלך סאפרין שליט"א
אדמו"ר מקאמארנא ברקלין

ברוקלין יצ"ו

שנת תשנ"ז לפ"ק

Moivirt, Yehoshua

6

שמירת שבת כהלכה

כולל

דיני שמירת שבת ויום טוב
בשים לב לבעיות שהתעוררו בזמננו

מאת

יהושע ישעיה נויבירט

מהדורה חדשה, מתוקנת ומורחבת

בית מדרש הלכה, מוריה

ירושלם עיה"ק תובב"א

אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא

(פרפורציה) (מז) ובין שלא במקום הניקוב; לא היה נייר-טואלט מוכן ואין לו אפשרות אחרת להתקנתו. מותר להשתמש בנייר-כתיבה, אף אם מוקצה הוא (וכדלעיל פרק כ סעיף ה) (טט). ומותר לקחת נייר כזה גם בכמות גדולה יותר ממה שיהיה זקוק לו עכשיו. שמא ישתמש בו לאחר זמן הוא או חברו (י). ואין להשתמש בשבת וביו"ט לצורך זה בנייר שכתובות עליו אותיות, אפילו לועזיות, או ציורים (יא) (ונייר שעליו כתב עברי-אשורי, אין להשתמש בו לצורך בזוי גם בימות החול) (יב). אין לו גם נייר-כתיבה, והוא זקוק לנייר-הטואלט, יש מקום להקל, משום כבוד הבריות, לקרוע נייר-טואלט כלאחר-יד, דהיינו שיחזיק את הנייר, לא ביד, אלא במרפק האחד, ואילו במרפקו השני יקרענו (יג). ועדיף לקחת לצורך זה נייר מגליל, ולא יחתוך נייר אחד לשנים להשתמש בשני חלקי הנייר (יד). וישתדל לקרוע דוקא שלא במקום הניקוב (ה).
 יז. שלולית מים שבחצר, אסור לפזר עליה חול, מכיון שיש בזה משום איסור בונה (ו). אבל מותר להניח שם קרש וכדו' שאינו מוקצה ושאינו בדעתו להשאיר אותו במקום (ז). וכן מותר לפזר אפר או חול שאינם מוקצה, כגון שהכין אותם מבעוד יום לשימוש זה (ח). במקום שנתכסה קרח והוא חלק, כדי למנוע החלקת ההולכים שם (ט).

דיני הסקה מרכזית בשבת וביו"ט

יח. אסור לפתוח בשבת את הברזים של גופי-החימום (הרדיאטור) של מיתקני ההסקה שבתוך הדירה, וכן אסור לפתוח את הברזים של הצינורות המרכזיים * קופסה של נייר-טואלט חתוך, אסור לפתוחה בשבת וביו"ט, אלא אם קורעה כן שלא תהיה עוד ראויה לשימוש (מח).

במ"ב סו"ק ו ובמנחת שבת סי' פ ס"ק קסב. (מז) ומשום מלאכת מחתך, עיין סי' שמ במ"ב ס"ק מא, וע"ע שו"ת חלקת יעקב ח"ג סי' קכג. (מח) עיין לעיל פ"ט סעי' ח. (מט) ומשום כבוד הבריות, סי' ש"ב במ"ב ס"ק ו, ועיין מנחת שבת סי' פב ס"ק ג. (י) סי' ש"ב סעי' א, דלביית-כסא קבוע מותר, ועיין במנחת שבת הנ"ל. (נא) ומשום איסור מחיקה, דעת תורה על שו"ע סי' שמ ס"ק ג ד"ה והנה נשאלתי, ועיין שו"ת מהרש"ג ח"ב סי' מא (ב), מנחת שבת סי' פ ס"ק קסב ובקונטרס אהבת שלום שם ס"ק ח, שו"ת יד הלוי או"ח סי' סד, וע"ע תולדות שמואל ח"ג סי' ע ס"ק י. (נב) יו"ד סי' רעא בפ"ח ס"ק כ. (נג) עיין סי' ש"ב סעי' א ברמ"א ובמ"ב ס"ק ח ו"ב, ועיין לעיל פ"ח הערה קפח, ועי' יסודי ישורון ח"ד דף צה, שו"ת חלקת יעקב ח"ג סי' קסג ושו"ת משנה הלכות ח"ו סי' פד; ומיהו ודאי עדיף להשתמש בנייר שכתוב עליו, דהוה מחיקה כלאח"י, וגם שלא על מנת לכתוב, וגם הוה דרך קלקול, ועוד, דהוה דשאי"מ למחיקה, ואף ד"ל דהוה פ"ר, הא קי"ל דבתרי דרבנן שרינן באינו מתכוין אע"ג דהוה פ"ר, סי' שטו בשע"צ ס"ק יח, ועוד, לדעת כמה פוסקים אין בזה כלל איסור מחיקה, עיין שו"ת מהרש"ג ח"ב סי' מא (ב), ועיין גם באו"ש פכ"ג מה' שבת ה"ב, ולכן ישתמש בנייר כזה ואל יקרע כלאח"י, דהוה חמיר מאד ולא התירו אלא משום כבוד הבריות. (נד) דלדעת הביה"ל סי' שמ סעי' יג ד"ה אין, אין בזה אלא איסור דרבנן, משא"כ כאשר ישתמש בשני חלקי הנייר, דוהוי מלאכת הקורע, ע"ש, ועיין לעיל הערה מו. **7** (נה) כדי להימנע מאיסור מחתך, שקורע הנייר לפי מידה. (נו) עיין סי' שיג סעי' י ובמ"ב ס"ק נה, ומשום איסור בונה וחורש, עיין לעיל הערה לח, וגם אית ביה משום איסור לישא, ועיין לעיל הערה כ. (נז) ע"ש במ"ב. (נח) שם בפמ"ג אי"א סו"ק יז. (נט) ע"ש במ"ב ס"ק נה.

המובילים את המים החמים מדוד-החימום ודבר זה אסור הואיל ועל-ידי כך נכנסי החימום או בצינורות המרכזיים לדוד-החימום ואסור לפתוח את הברזים הללו גם לפני ש שבת המחבר ומפסיק את זרם החשמל או כן להלן סעיף כד) (סז).

בחג מותר לפתוח את הברזים הללו, והמנהג להקל בזה אף כאשר מזג-האוויר אינו

יפ. מותר לסגור את הברזים של גופי-החימום ואמנם, אם המים שבגופי-החימום או שנותרם הגיעו לשיעור של יד סולדת בו (סח), בזמן שההסקה פועלת (טו).

ביו"ט מותר לסגור את הברזים הללו ב פועלת (טז).

כ. הסקה-מרכזית המופעלת באמצעות טרמ כאשר חום המים או האויר מגיע למידה את פעולת החימום באמצעות הטרמוסטאט מופסקת (סז). וכן אין להגביר בשבת ובו

(ס) שו"ת מנחת יצחק ח"ב סי' נב, שו"ת יבי"א ח ושו"ת שאלת משה או"ח סי' ו. (סא) מהא דרמב"ם ובמ"ב ס"ק ק. (סב) עיין לעיל פ"יג סעי' ד ו א ובמ"ב ס"ק ו. (סד) שו"ת אגרות משה או"ב ה"כ סי' פ ס"ק ד, וכן שמעתי מהגרש"ז או פ"ר שתכבה האש מוקדם יותר, מ"מ כיון דאינו בכה"ג, וכ"ה בספר הזכרון להגרי"א"ה הרצוג וצ"ל ועיין לעיל פ"י"ב הערה נא, וע"ע שו"ת מנחת יצו סעי' א ובהערה ג. (טז) שמעתי מהגרש"ז או"ז שהמים שבדוד-החימום יגיעו לידי יס"ב מוקדם ולעיל פ"א הערה צו. אבל מכיון שהמים שבדוד כו הדין גם בלח אין בא"ב מדאורייתא אף שנצטננו ס"ק צו, ועיין לעיל פ"א הערה כג, אפשר דיש שהמים הקרים שבדוד יתחממו מהר יותר, ודאי דאסור להוסיף פתילות בנר כדי להקדים כיבויו, כיבויו, וכ"ש הכא דמיד המים מתחממים יותר. ו לחוש לזה שממהר את רתיחת המים מעל לשיעור ש (טז) וכדלעיל הערה סב ר"סג. (סח) כי כל מד חולק פחות זמן, ולית לן בה, עיין לעיל פ"יג סעי' פעולת החימום באמצעות הטרמוסטאט בשעת פעו ואף אם לא תכבה מיד, הרי הוא גורם שהאש ו כיבויו, ומשום מוקצה לית ביה, דשמעתי מהגרש"ז עומד לפעולות שאינן אלא גרמא, כללא הוא דכל

8

שמירת שבת כהלכתה

תיקונים ומלואים

מאת

מו"ר הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך שליט"א

מבוא להלכות שבת

מאת

יהושע ישעיה נויבירט

מפתחות מפורטים

על סדר השולחן ערוך ונושאי כליו
לספרי שמירת שבת כהלכתה, מבוא להלכות שבת,
אוהל שרה הלכות חציצה וטבילה.

מכון "נשמת אהרן ויעקב"
ירושלם עיה"ק תובב"א

וקראת לשבת ענג

רק החלק שפרש ולא המיעוט שעדיין נר דפשיט ליה דמותר לחתוך גם חל

הערה קכד

לפני אך להוסיף: וקיל טפי מכיסוי ו היא רק לעתים רחוקות אבל הואיל ו שעליו מותקן על שפתיים בולטות.

הערה קכז

בסוף להוסיף: כמו שהוזמר חשיב שמשביחו וה"נ גם בבונה דדרך הבח

הערה קלז

במקום "גדולה יותר, וגם יתכן" לכו

הערה קמ

בסוגריים הראשונות, להוסיף בסוף בבשר, מ"מ מוכח מהגמ' והריטב"א בשבת החיוב הוא רק מפני שמקדי שום חשיבות לזה שמקודם היה מא שלא נתחדש שום דבר על ידו.

שם. בסוף אות ג להוסיף: וכן מות בו הרבה מים אף אם נמצא בו בו מהמים שהוסיף כמבואר במ"ב סי' שם. אות ה, בסוגריים השניות דחשיב".

שם. במקום תיבת "מתבשל" לכתנו שם. אחרי התיבות "גם כאן" להו מבעיר אם הקדים בכך לבער גחלח שם. בסוף העמוד במקום "הרי זה שם. אחרי התיבות "אחר כך" לה היה נעשה גם בלי המשא.

הערה יז

לפני עכ"ד להוסיף: ובדוחק גדול א דוקא אם מכוין לסתום הוא דא

הערה נה

להוסיף בסוף: ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דכיון שהחותך אינו מקפיד אם היו עושים את זה יותר ארוך או יותר קצר, והוא רק חותך במקום הנוח לו, אין זה שייך כלל למלאכת מחתך, וכן יש הרבה דברים כאלה, עכ"ד.

הערה סד

במקום "כיון דאינו" לכתוב: "אם אינו".

הערה סח

להוסיף בסוף: ואף אם ההסקה פעלה בביה"ש לא אמרינן מיגו דאיתקצאי, דכיון שהמתג עומד רק לפעולות שהן גרמא, לא אמרינן בזה מיגו דאיתקצאי.

הערה עג

לפני עכ"ד להוסיף: וכן נשמע מהרא"ש בביצה כב ומעוד ראשונים, שגם המוסיף שמן בנר אע"ג שמבעיר ממש בידיים שמן ע"י אש, אפ"ה באופן כמו בנידוד שנעשה מבחוץ חשיב רק גרמא.

הערה פז

במקום "דמכיון שהאש" לכתוב: "אם האש".

שם. להוסיף בסוף: ואין הבדל בין הדירות שבקומה ראשונה הסמוכות לתנור ההסקה לבין הדירות שבקומות העליונות. ואמנם יל"ע במקום שיש רק דירה אחת.

הערה צ

לפני וצע"ק להוסיף: וכיון דליכא כלל חום וגם לא רואים גוף קשה שנתרפה אין זה דומה לההיא דלעיל פ"א הערה ד.

הערה קי

לפני שמעתי להוסיף: כי לכאורה היה נראה דדמי לצפורן שפירשה רובה ואין בהוצאת חצי זכוכית איסור תורה. אך יותר נראה דהחלק הזה כמו שהוא עכשיו חזק מאד ומחובר לבנין ואפשר דאסור מן התורה ודינו כסותר ע"מ לבנות במקומו וצ"ע. ואף גם בצפורן שפירשה רובה אפשר דלא מותר

טו המפסי מרסא, דהיינו: שפותח השחין או המכה, אם כדי להרחיב פיה פדרך שהרופאים עושין שמתקנין לה פתח, תיב, דהוי גמר מלאכה. ואם מתכוון רק להוציא לתה שיש בה עכשו ואינו חושש אם תחזור ותסתם מיד, הרי זה מתר, דאף על-גב דממילא נעשה פתח, במקום צער לא גזרו. פנין שאינו מתקנים קלל (שכ"ח):

טז נראה לי, דהעושה פתילה שקורין "צעפיל" לתחב כפי השבעת מחלב ובורית וכיוצא בו, ואפלו מגיר שכורף אותו ומקשה אותו (עיין סימן י"א), תיב, שהרי עושה כלי, אם לא לחולה שיש בו סכנה. אבל מה שעושין מחתיכת לפת, פנין שהוא אכל בהמה, אין בו משום תקון כלי, פדלקמן סימן י"ח (ועיין לעיל כלל ל"ג בסימן ג):

יז אין מטבילים כלים חדשים, דכיין דאסור להשתמש בו הוי כמתקן מנא (יה), ואם הוא כלי שראוי למלאות בו מים, ימלא מים מן המקנה או נהר במקום שיש ערוב, ועלתה לו טבילה. ולא יברך, דאם בן יהיה מוכח שעושה משום טבילה, ואם לאו, יתנו לאינו יהודי כמתנה ויחזור וישאל ממנו, דהוי ליה כלי של אינו יהודי דמתר להשתמש בו בלא טבילה. ואם לא נמלך וטבל, מתר להשתמש בו. ונראה לי, דאם

נשמת אדם

וכן בפני ספרים שאפשר לכסותם, וא"כ לא הוי מחיצה להתיר כדמשמע פשטא דלישנא דגמרא בביצה אפשר לעשות מחיצה, וכ"כ הרמב"ם וכל הפוסקי סתם דמשמע מחיצה כדין, דהיינו גבוה י"ט, ואף שהמ"א בסי' שט"ו ס"ק ג' כתב דכוונת הגמ' שיעשה מחיצה בענין שלא יהיה הנר נראה כלל, אין זה משמעות הגמ' והפוסקים דכתבו סתם מחיצה, ואף דבמרכי איתא להדיא דאסור וכ"כ רמ"א בסי' שט"ו, י"ל דבמקום שיש לחוש ח"ו למשול או שישמש לאור הנר דאיכא סכנה אפשר לסמוך על כל הפוסקים שכתב המ"א שם וע"פ סכרת הט"ו. ותמ"י לי על הט"ו דמשמע דמודה דבשבת אסור, רק כיו"ט מותר מפני שאפשר לכבות הנר, ולא ידעתי מה חילוק אם אפשר לכבות או לכפות עליו הכלי וצ"ע, ובפרט ש"ל דגם מהר"ם שבמרכי מחמיר על עצמו היה, שהרי לא מצינו בשום מקום דצריך לעשות מחיצה להשחין, וצ"ע. ועיין במ"א סי' פ"ה סק"ד שכ' בשם ס"ח, דאם נכנס לו הרהור אשה במרחץ מותר להרהר בד"ת שם כדי לבטל הרהור, ע"ש. ואף דהרהור במרחץ לרש"י ורא"ש הוא איסור דאורי' שרינן, מכ"ש עשיית מחיצה דאינה אלא מדרבנן ואפשר דאפי' מדרבנן מותר, כמו שכתבתי דאינו אלא לצניעותא. ואף שכתבתי לעיל בהלכות תפלה כלל ג' בהג"ה סי' א' דלס"ח הרהור במרחץ אינו אסור אלא מדרבנן, מ"מ כאן קיל טפי. וח"ו להקל אלא בענין שכתבתי כדי להנצל מעבירה חמורה מזה. וקצת יש לדמות ג"כ זה לסי' שכ"ה סעיף י' שכתב רמ"א דמותר לומר לא"י להביא שכר כיון שאפשר ישראל ילך שם לשחות, ע"ש:

כפי רש"י, שם ולכן כ' הרמב"ם כאן בדין זה ואם אינו מקפיד מותר, ר"ל מותר להסירם ככוונה, אבל בדין הלוקט יבלת הוא הא דאמרינן בכלל גדול האי מאן דשקיל אקופי מגלימא חייב והוא דקפיד, כתב שאם מסירם ככוונה חייב וברוך עסק פטור, אבל מותר לא אשכחנין ביה. והטור והש"ע שכ' בסי' ש"ב ומפרשים להא דמנער הבגד דהיינו מן הטל כתבו גם כן דאם אינו מקפיד ללכשו כך מותר, ואם כן לא ידעתי מקום הספק להחמיר בלא קפיד, כיון דבגמ' איתא להדיא דעברו מעשה ואמר נפרצו ליה באפיה, ומעשה רב וכ"ש מאמוראי בתראי. ולכן אני תמה על ספר הזכרונות שמרוב חסידותו כתב לאסור אפי' בלא קפיד מכת דברי הב"י ולא הרגיש שדברי ב"י צ"ע לישבם:

ה) הרמב"ם כפי כ"ג כתב הטעם לטבילת כלים משום מתקן, כרבא בביצה, ובהלכות י"ט כתב הטעם משום שמא ישהה, וכ' מהרש"א בביצה דדעת הרמב"ם דע"כ צריך לחלק בין שכת ליי"ט כדאי שם, ולכן ס"ל דבשבת החמירו משום דמחוי כמתקן, וביז"ט משום צורך יו"ט ל"ג משום תיקון, ע"ש, וצ"ע דהא כל מה שאסור בשבת משום תיקון מנא אסור גם ביי"ט, ומ"ש שהקילו בזה. וצ"ל כיון דיש למצוא צדדים להשתמש בו כך, כגון שיחננה לגכרי, וא"כ אינו תיקון גמור וכמש"כ כעין זה הט"ו בסימן תקי"ד ס"ק ב', ועפ"ז היה נראה אפשר להתיר במקום שיצוד של אדם תוקפו עליו לחשמיש והנרות דולקים, שמותר להעמיד "פארוואן" לכתחלה אף שאינו נפשט מע"ש טפת, כדלעיל בכלל ל"ט סי' ג', כיון דאפשר ע"י כפיית כלי,

ס פ ר

קצות השלחן

חלק שביעי

כולל, הלכות המצויות מהלכות שבת (כמבואר בלוח הכפתוחות)
עפ"י פסקי רבינו הגדול אדמו"ר מוהרש"ז בעל התניא וצוקללה"ה
בשו"ע, וליקוט מרבתינו הראשונים והאחרונים וצוקללה"ה, ותוספת
מרובה בכיבוד דה"ק.

וחדושים רבים בהלכה בדברים המצויים למעשה

נערך בעה"י מאתי

אברהם חיים נאה

בלאאמ"ר הגה"ח מ"ה מנחם מענדל זצ"ל

רב שכונת הבוכרים

מחבר ספרי קצות השלחן, שבעה חלקים, שנות חיים, פסקי הסידור,
שיעורי תורה, שיעורי ציון, שיעור מקוה, קונטרס השלחן ועוד.

פניה"ק ירושלים ת"ו

שנת תשי"ג לפ"ק

אפילו ע"י שינוי אפילו הכינה מאתמול, משום דהוי רפואה ואסור משום גזרת שחיקת סמנים, אם לא בחולה יד, וגם בחולה צריך

בדי השלחן

אפשר לו לעשות בשינוי שימשמש בנחת באופן שבודאי לא יהי פ"ר ולא יהי שום חשש איסור, ולא רצה הב"י לעשות חילוק בין צרור לפתילה, (וכעין סברא זו כ' לקמן סק"ח).

הנהגה לכאורה י"ל דחשש השרת נימין הוא כשממשמש בעצמו שכיון שאינו רואה מה שהוא עושה א"א שלא ישיר נימין, אבל אם משים פתילה לאחר שהוא רואה מעשיו והוא יכול להשגיח וליזהר שלא יגע בנימין ועכ"פ לא הוי פ"ר, יתא מותר לעשות אפילו בכל היד בלא שינוי ולא דברו הפוסקים מזה, ופתילה היא עשויה מחלב או מבורית או מנייר ושאר דברים. (וכ' הה"א דאסור לעשות הפתילה בשבת ואפילו עושה מנייר שכורך אותו ומקשה אותו יש בו איסור דאורייתא משום מכה בפטיש, אבל מה שעושין מחתיכת לפת מותר כיון שהוא מאכל בהמה אין בו משום תקון כלי וה"ד במשנ"ב, ויל"ע אם יש בזה איסור דאורייתא כיון שאינו עשוי לקיום רק להשתמש בו פ"א ואח"כ משליכין אותו, (ע"י לעיל סי' קי"ט ובדה"ש שם), והפמ"ג (סי' תקי"א) מ"ז סק"ב כ' וז"ל והנה אני רגיל לשתות טיטון ביי"ט כמנהג העולם לרפואה ובפרט כהיום ממש שזה לכל נפש, ולקרוע הנייר צריך מעיו"ט, וקריעת נייר ביי"ט י"ל אב מלאכה הוא כל שאין מקלקל עכ"ל, וכוונתו כי בזמנו היה נייר דק מיוחד לטיטון דפים גדולים, והיו חותכין אותו לפי מדת הסיגריה, וכורכין אותו עם טיטון בפנים ומדבקין קצה הנייר עם רוק ומעשנין, או שהיו הניירות חתוכות כמדתן אלא שמדובקין כפנקס קטן כמו שהוא בזמננו, ולקרוע הנייר ממקום שהוא דבוק גרע טפי כמ"ש בסי' ש"מ סי"ז, והזהיר הפמ"ג לקרוע הנייר מעיו"ט, אבל על עצם עשיית הסיגריה שכורך הנייר ומכשירה לעישון, לא הזהיר, ופשוט דמותר לפ"ד, ולא חשש משום תקון מנא ומב"פ, וע"כ משום דאינה עשויה לקיום כלל ועומדת לשריפה, והרי עשיית הפתילה דומה ממש לעשיית הסיגריה.

יד) שם, וז"ל המג"א סקנ"ה וכ"ש דאסור לעשות קריסטיר אפילו הוכנה מאתמול ואפילו ע"י שינוי אם לא בחולה כמ"ש סי"ז ויזהר שלא יבא לידי מלאכה דאורייתא ואם אפשר ע"י כותי יעשה ע"י כותי כמ"ש סי"ב עסי' של"א ס"ז עכ"ל, ומיירי בחולה שאין בו סכנה, דביש בו סכנה פשיטא דהכל מותר, אלא בחולה שאיב"ס ונחלש כל גופו, או שנפל למשכב, דמותר לעשות שבות בשינוי, וכוונתו דבחולה מותר ויעשה בשינוי, וכ"כ המשנ"ב דדוקא בשינוי, ובשינוי מותר אפילו מלאכה דאורייתא, וע"ז סיים דיוהר שלא לבא לידי מלאכה דאורייתא, דהיינו שלא יעשה בלא שינוי, אמנם מה דסיים המג"א שיעשה ע"י כותי וצ"ב לסי"ב צ"ע דשם מיירי בחולה שיב"ס ובמלאכה דאורייתא דייא לעשות ע"י כותי, וכאן מיירי בחולה

שאיב"ס ועושה ע"י שינוי, ולעיל הראשונים אם כלאח"י בדאורייתא המיר שבות דכלאח"י מאמירה ל לסי"ב, מיהו נראה דרק באם אבל עצם עשיית הקריסטיר הוא בשינוי וא"צ נכרי לזה, אע"פ דע חולי התירו איסור דרבנן ע"י הגוף דהתירו ע"י ישראל בשינוי איסורי דרבנן משום השרת ני ולא יערב מים ושמן כדרך שן מתערבים מאליהם), ח"א והביאו המים והשמן בידיים לצורך חוקן, יתן השמן בעוד המים חמים ש שהמים יהיו פושרין, — והנה ל שינוי בכל איסורי שבת רק במשנ בקריסטיר דהאיסור משום רפוא שינוי ממש, והנה בחוקן קטן של יש לעשות שינוי בעצם הדחיקה פשוטות וידחוק יד ליד ועי"ז ית בחוקן גדול שהמים נכנסין מאל מצאתי כיצד יעשו השינוי, ולע אם א"א לעשות שבות בשינוי מו סמי מרפא (אע"פ דלא שייך בהו ע"י שינוי, ובצד יט בארנו דדוק ע"י ישראל, ואולי לזה התכוין הו לעשות בשינוי, ואם אין נכרי מה והנה החוקן יש לו ברזא ומחוברת לחוקן ע"י חריצים שקו לכלי של פרקים שאסור להדק ה חריצים דאין איסור בנטילתן וב; עצמה כמ"ש לעיל סי' קי"ט סי' תדיר, דמשאירים אותה עם החוק לאחר ומקפידים שלא ישתמש בד סתימת נקב שבחבית עם הברזא לסתמו בברזא זו, התם מיירי בב היין דרך הנקב, אבל ברזא שלג ראוי לשימוש להוציא ממנה הי

574
17

YESHIVA
LIBRARY
UNIVERSITY

ס פ ר

שאלות ותשובות

משנת יעקב

ח ל ק א

אשר חנני השי"ת להשיב לשואלי דבר, ולחדש בכמה
מקצועות בענינים הנוגעים לארבעה חלקי שולחן ערוך

יעקב סג"ל לעבאזוויטס

מלפנים רב בקאפוש יצ"ו
וכעת רב דביהמ"ד גבעת פנחס
פה ברוקלין יצ"ו

נדפס בעיה"ק ירושלם תובב"א
שנת תשכ"ז לפ"ק

הוה כלי אם נעשה לאכול מה שבתוכה ולהשליכה אח"כ כאלו הכלי סערדיגען הקטנים, ואם כי לענין עשיית כלי לא הייתו סומך על סברתי, אבל לענין סתירת כלי דלא הוה רק דרבנן, יש לסמוך על זה, ודמי באמת לחותלות בסימן שי"ד דההיתר ג"כ יען דלאו כלים גמורים הם, עיי"ש, ואומר עוד בנדון דידן דלענ"ד הה"ד דאין מק"ט הני סערדיגען שאכטלען עפ"י דברי רמב"ם הנ"ל [והראתי דברי רמב"ם הללו לאדמו"ר הגה"ק מסאטמאר שליט"א לענין דאין לעשות קידוש בפעפיר גלעזער דמשליכין אותם לאחר שתיה, והודה לדברי, ואכמ"ל בזה].

(ט) ובענין לפתוח אויטא בשבת ליטול משם איזה דבר היתר ששכת או שרוצה לישן שם — נלענ"ד לומר היתר, והיינו כשאי אפשר לו בלא זה — וטעם הוראתי משום דלענ"ד יש לומר דאויטא לא הוה מוקצה דמוקצה שייך בכלים [כמבואר בכל הסוגיא בשבת דף קכ"ג] אבל לא באוהל אפילו אוהל המטלטל ואם כן כלי שיש בו שיעור מ' סאה דהוה כמו אוהל לענין כל דבר, והאויטא בודאי יש בו ג"כ מ' סאה דנחשב גם הגלגלים [עיינ במג"א ומחצית השקל ריש סימן שי"ד] אם כן אין בו מוקצה וזה דבר חדש אבל לענ"ד כעת לא ראיתי סתירה לזה.

(ועוד נלע"ד אפילו יהא שייך בו מוקצה מכל מקום הוה כלי שמלאכתו לאיסור דמפורש דינו [בסימן ש"ח] דמותר לטלטל לצורך גופו או מקומו, אם כן פתיחת הקאר אפילו נימא דבמקצת הדבר שייך טלטול מוקצה [כמו בסימן שי"א לזוז אבר מהמת] מכל מקום הא זה לצורך גופו ושרי וכן לישן בו ומנדנד אותו הוה לצורך גופו להשתמש בו ושרי, ולבד זה יש לצרף מה שי"ל דדשא"מ הוא מה שמנדנד אותו ואפילו הוה פסיק רישא, צריך עיון אם בטלטול מוקצה אסרו פסיק רישא ואכמ"ל בזה — ולכן נראה לענ"ד דמותר להשתמש בקאר לצורך גופו אם אי אפשר בענין אחר [ועיינ משנה ברורה, סימן שי"ח סעיף קטן י"ב דרק אם אין לו דבר היתר, התירו בזה, עיי"ש].

וכנה אצא ואומר שלום למר ולתורתו.

ידידו דושת"ה ברגשי כבוד ואה"ר,

יעקב סג"ל לעבאוויטש

דל"ק מיומא הנ"ל דשם לגבי דם פר הוא כחיוור מה שאין כן בפני עצמו הוא אדום ודומה לשל אדם — הן בחור — הן זקן — דומה במקצת.

(ו) ומה שהביא מגמרא דע"ז דף י"ז וברש"י דנהגין לנשק ידי או"א ומי שגדול ממנו טמך למה שעושים כעת זה נכון — ודברי מגן אברהם בשם האריז"ל [ריש סימן רע"ד] לנשק ידי אמו בליל ש"ק הוא עפ"י סוד מדכתב דוקא ידי אמו ולא ידי אביו או רבו, ואגב אעיר שלא הבינותי למה הביא המג"א את דברי האריז"ל כאן כי לענ"ד מקומו הנכון בריש סימן רע"א קודם קידוש דכן מבואר בדברי האריז"ל דכשבא מבית הכנסת קודם קידוש ינשק ידי אמו [והבאה"ט ז"ל הביא דברי האריז"ל בסימן רס"ב — וגם זה לענ"ד שלא במקומו הוא] וידעתי שהגאון בעל מנח"א ז"ל נהג כן לנשק ידי אמו, וכן מרן הערוה"ב ז"ל אבל משאר גדולים לא שמעתי שיהגו כן ובבה"ט נראה דזהו כשהיא מברכת אותו, וכעת לא נשמע דהאם מברכתו רק האב מברך בני ביתו ואו הם מנשקים ידי האב, ואין להאריך ביותר בענינים כאלו כמובן.

(ז) ואודות השאלה בענין לפתוח סערדיגען או קאנוערוען בשבת נלע"ד דשרי, ואם כי המג"ש [סימן פ' סעיף קטן קס"ד] הביא בשם התל"ד לאסור עפ"י דברי מגן אברהם [סימן שי"ד סעיף קטן י"ג] דבכלי גמור אסור לחתוך עיין שם, אבל מיד לאח"ז הביא מדברי פרמ"ג להקל בכלי קטן עיי"ב והעולם עושין כן, ובעלי הוראה ואני בתוכם מתירין ג"כ כשנצרך לו המאכל לטעודת שבת, אבל דוקא באלו הסערדיגען דזורקין הקופסאות שלהם אחר האכילה אבל לא בהקופסאות של הקאנוערון הגדולים דמשתמשים בהם אחר כך.

(ח) ולענ"ד יש להביא ראייה לזה החילוק בין כלי קטן לגדול מרמב"ם פ"ה [בהל' כלים הלכה ז'] שכתב, "וכן הקרן שהוא משתמש בה ומשליכה אינה מקבלת טומאה — והטעם דלא הוה כלי רק כשעשה להשתמש בה, אבל לא כשנעשה להשליכה תיכף עיי"ב ואם כן יש לומר לענ"ד דגם לענין שבת לא

16

Abadi, Yitzhak

שו"ת

אזר יצחק

כולל

שאלות ותשובות וחקרי הלכות
בעניני או"ח ויו"ד ומעט מעניני אהע"ז וחר"מ
וענינים שונים

מאתי

הצעיר יצחק עבאדי
ראש כולל אהל תורה

ירושלים - ליקווד
תשס"ג

ד. וכן מותר לאכול עוגה שכתובים עליה אותיות או ציורים בין אם כתובים מתוכה ובין אם כתובים עליה בדבר אחר, מותר
 ה. וגם אריות המאכל המצויירים או שיש עליהם אותיות, מותר לקורען.

סימן קצ"א

תשובות קצרות - תיקון בלים

פתיחת בקבוקים בשבת

שאלת: אדם שחושב שיש חומרא שלא לפתוח בקבוק בשבת ומבקש לפתוח לו, האם מותר לעזור לו.

תשובה: לו אסור לבקש, וכיון שכן אין לעשות את המעשה. ואם אתה פותח לצורך עצמך והוא נהנה מזה, אין כזה שום חשש.

פתיחת קופסאות בשבת

שאלת: על פתיחת קופסאות בשבת.

תשובה: כבר כתבו על זה בהרבה ספרים ואיני רוצה לבוא בזה עכשיו בכתב. אבל ראיתי דבר נפלא בשו"ת הרשב"ש בסי' ק"ס, שנשאל שם אם מותר לשבור ראש החבית בשבת, ועיי"ש וטראה שאינו מדבר בחבית העשויה ממוסתקי, וכתב שם בפשיטות להתיר - וכזה אין חידוש. אולם כתב שם שאין מי שאוסר, וז"ל: והחולק עליך אין בדבריו ממש ואין לו על מה לסמוך, ע"כ. ופלא שלא הזכיר מדברי התוס' [שבת דף קמ"ו ע"א ד"ה שובר] שלא התירו לכאורה אלא במוסתקי, וכמו שפסק המחבר בשו"ע [א"ח סי' שי"ד סעי' א']. אמנם רואים מדבריו עכ"פ דהמנהג היה פשוט להתיר עד שאין לאוסר על מי לסמוך, והרשב"ש חי בשנות ר' מעלה מטה, וגם הובא בב"י באיזהו מקומן, אבל כנראה שהב"י לא ראה הרבה מדבריו וכן לא ראה מתשובות אביו הרשב"ץ אלא תשובות אחדות, וידוע הכלל שאם האחרונים לא ראו דברי הראשונים וכתוב בראשונים הדין בהיפך, אמרינן אילו ראו דבריהם אולי היו חוזרים בהם. ועוד דבר פלא יש כאן, שהמחבר פסק כהרא"ש דהיתר חבית הוא במוסתקי, וברמב"ם [פרק כ"ג משבת הל' ב'] מפורש לא כן וכן בשאר ראשונים, וכיון שכאן הוא רק איסור דרבנן א"כ למה החמיר כרא"ש.

פחת קופסא ונעשה פתח יפה

שאלת: קופסא של טישו מקרטון שכשפותחים אותה נשאר פתח יפה כחצי עיגול, האם מותר לפתחה בשבת, או שאסור משום מתקן מנא.

תשובה: מותר דאין זה תיקון, היות שעומד להזרק אח"כ לאשפה, [וה"ה גם בפתיחת לשוניות של קופסאות שימורים. זה הכלל לא שייך תיקון כלי בדבר שעומד להזרק].

לקפל מפיות נייר

שאלת: האם מותר לקפל בשבת וביו"ט מפיות נייר בצורה מיוחדת.

תשובה: לקפל מפיות נייר בשבת איני רואה כזה שום איסור, ומה שמקפלים אותם בצורה מיוחדת לנוי לשים על השולחן אין זה תיקון דזהו רק לשעה קלה, ולא מפני שאינו מתקיים יותר, אלא כיון שעומד להתקלקל אינו נחשב לתיקון כלל. ואינו דומה לדין קיפול הכנדים בשבת המכואר ברמב"ם פרק ב' הל' כ"ב ששם זהו תיקונו של הכנוד לעשותו שבריים שבריים והוא דרך תיקונו גם בחול, וגם זה אינו אלא מדרבנן ומנין לנו להחמיר בענינו, ועוד דשם הוי מעשה אומן משא"כ הכא.

סימן קצ"ב

תשובות קצרות - צעצועים

צעצועים שמרעישים

שאלת: צעצועים שמרעישים האם מותר לנענעם כדי שירעישו. והאם הם מוקצה ואסורים בטלטול.

תשובה: העושים מנגינות אסורים, ובאלו שרק מרעישים יש מקום להחמיר. ולענין מוקצה, בטלטול מן הצד מותר. וכן מותר לסלקם או לתת אותם לחינוך, דהוי לצורך גופו או מקומו.

לעשות בלונים ממי סבון

שאלת: האם מותר לילדים לעשות בלונים ממי סבון בשבת. תשובה: מותר.

מסחקי הרכבה

שאלת: צעצועים שמתפרקים כל הזמן [כגון לגו וכדומה]. האם מותר לשחק בהם בשבת. תשובה: מותר.

ספר

שו"ת מהרש"ג

על ד' חלקי שו"ע

מכבוד אדמו"ר הרב הגאון הקדוש ברו"ק חו"פ המפורסם בחריפתו ועומק בינתו פאר הדור והדרו נזר ישראל ותפארתו רבים הלכו לאורו כקש"ת מרנא ורבנא **שמעון גרינפעלד** זצוקלה"ה אב"ד ור"מ בעיר פעמיהאלי יע"א

בן אא"ז הרב הגאון הצדיק החר"ף עצום בקי בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים נ"י עה"י פה"ח כקש"ת מרן מוה"ר **יהודה גרינפעלד** זצוקלה"ה אב"ד ור"מ בעיר הנ"ל

אשר השיב לשואליו אמרי אמת לערך המישים שנה ואור תורתו זרה תחילה בעיר מונקאטש ולבסוף בעיר פעמיהאלי והרכיץ תורה לאלפי תלמידים מופלגי תורה ויראי השם.

יצא לאור ע"י

יהודא גרינפעלד

בן לאאמו"ר הגה"צ המפורסם מהר"ם זצ"ל
בן לאא"ז הרב"ג החר"ף וכו' מהר"א זצ"ל
(אחי הגאון האדיר מרן המחבר זצ"ל)
בן לאא"ז הגאון הגדול וכו' מרן מהר"י
המחבר שו"ת קול יהודא זצלה"ה זיע"א

עיה"ק **ירושלים** תובב"א
שנת תשד"ם לפ"ק

ו) ועל כי אכן בדבר הזה ראיתי עוד להעירו בדבר שהנה ראיתי גם במכתב מעב"ת לקרא ברכה זו בשם קידוש החמה וכן באמת בגור צפי העולם לקרא כן ואני יש לי פקפוק בדבר קריאת השם הזה, דהנה פעם אחת בשל אהי בני המופגג החריף מו"ה מרדכי נ"י מסוודיניק על קריאת ברכה הלזכה בשם קידוש לבנה דמה ענין קידוש יש בצרכה זו, וגמגס הוא נומר דטעיה נפל בספרים ובקריאת העולם ולי' הודש לבנה דהצרכה היא על מה שהלזכה ונחדש בכל הודש וכן הוא הנוסח בצרכה וללזכה אמר שתחדש וכו' בשם עתידים, להחדש כמותה וכו' והסיוס מחדש חדשים ונפל טעיה תחת הכוונת קו"ף דבאמת יש לקרותה בשם חידוש לבנה עכ"ל.

עשה ולא תעשה ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה, ואם איתא לדברי ה"ר יונה הנ"ל הא הוינא גבי אינך אין מפקחין עליו את הגל וכדומה אבל אמאי אין מעבירין עליו את ההחוס הא אפילו הי הומוין דו"ב מיל דאורייתא אינו אלא לאו כיון דנית ציב כרת.

והללק בין יום טוב לבנת דיו"ע דליכא צבוס מלאכה כרת ואפילו הכי איכא עשה ח"כ גם בלחין כן, אינו נראה וכבר שמעתי מאב"י הגאון מהר"ם ביק נ"י באמרו לו איזה דבר צריע פ"ק דפסחים דף ה' גבי הצערה נהגק ובאיתו לו אם אפשר להלק כי האי גוונא ואמר לי בלדעתי אין חילוק כלל דלא יהיה יום טוב חמור מבנה וכן מצואר ציבועות יעקב התוצא במנחת חינוך ולי"ע.

דברי בנד הק' שמעון גרינפעלד מחוסט

סימן ז.

בעזה"י לכבוד ידידי הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה יעקב צבי שליט"א אב"ד דק"ק סאבאסלוי יע"א.

אחדשה"ט ע"ד באלתו בהלכות שבת דענין כלי הנקרא "הרדוף" שהחדש בעתים הללו ששומעין על ידו קול ממנה מאות פרכסות אם מותר לערכו בשבת צלמו או על ידי עכו"ם:

הנה צוה לא אוכל להשיבו דבר צרור לאשר כי אינו יודע מה עושה האדם ומה נעשה בהכלו, ולא צאחי אלא להעיר צאחה אוסורים והיתרים בכהן מעב"ת והס דחל. משי"כ בתחילה לאסור משום השמעת קול דלא עדיף מוזג המקבשק לשמעת צאו"ת סימן שלי"ת, אינו דומה דהתם בלתי דצמערך יש כאלו השמעת קול והולדת קול חדש והליולד קול של שור חדש אסור הכמח"ל משום שמא יתקן כלי שור אבל בענין הערכת הרדוף לא נולד כאלו קול חדש רק נשמע קול הגדר מרהוק צכהאי גוונא לא מלינו כלל באסור הכמח"ל וכמשי"כ מעב"ת אח"כ צלמו דאפו אסור לפתוח חנין או דנת בשבת כדי שיביי נשמע קול שור שצמחין צחון או צמקוס רחוק הא חלל.

שנית כבר כתבתי צמח"א נגד ק"י מהר"ם פאלווא שגגור צתקיעת שופר בשבת מביס במה יתקן כלי שור [מוצא צמגן אברהם סימן תקפ"ה סק"ד] ואמרוהו בלא מלינו באסור הכמח"ל לחדש קולות בשבת אלא קול הבא בלא ע"י הפה בנין אין מעפחין ואין מספרין ואין מרקדין דכל בני קינית מליזים בלא על ידי הפה ודמנא לכינור ותוף ושיוך דביי במה יתקן בלי שור, אבל קול הבא ע"י הפה על זה לא גזרו הכמח"ל כמו בלא גזרו על שור בשבת כן לא גזרו אפילו אם השיר צפה עובר דרך בלי וכו' העטם שמוחר לפסוף צפן בשבת או ציו"ע ועיין בצמח"א סימן שלי"ת והני קולות הנשמעים ע"י ראדיא כמעט כולם נאמרים צפה הס.

גם מה שפסעו למעב"ת שאסור משום מהקן מנה דהוי מכה צפטיי גם צוה אין לצי בלם דלעני"ד לא שייך מכה צפטיי אלא בדב שהאומן עושה בזה הוי גמר מלאכה אבל בדבר שנעשה מתחילה כ דעת כן שכל יחיד ויחיד יעשה הדבר צביתו כמו שיראה לא שייך צי מלאכת מכה צפטיי שהרי אנו רואין שאינו שייך להגמר מלאכה דאי"כ היה עושה זה האומן ודייקתי כן מלשון הרמב"ם צפ"י מה שבת הלכה י"ז שכתב כדרך שהרופאים עושין וכו' אז הוא מלאכה הרופא וכו' ובהלכה ח"י המגער עליה וכו' כדרך שהאומן עושה ולכן לדדתי להקל בענין למשוך האוהר (שעון) בשבת שיש מהבד משום מהקן מנה שכל ידי זה הוא הולכת ואמרוהו כיון ששע מתחילתו כך שכל יחיד ויחיד יושך אותו בכל מעת לעת אי"כ המשיי אינו בכלל תיקון מנה ואם כן בה"ד צנידון הרדוף הוא נע מתחילתו שכל יחיד צביתו יושך הקו לכאן ולכאן לדעתי אין צ משום תיקון מנה. כנ"ל.

והנה אם כי דבר החמה אחר כי ידוע שבין חיות חיות לוחות קו"ף בקל לפול טעיה חמס עכ"ל היה קבה צפויי קלה לומר דטעיה הווא, דכן אמת דבש"ס וכן צמח"ס וצראשונים לא מלינו שיקראו הברכה הווא בשם קידוש לבנה, אבל דו"ת וצ"י וצמח"א צ"ס הכיו כבר מלינו כמה פעמים הנשין של קידוש על ברכה הלזכה, וקשה לומר דט"ס הווא ובשם אחד כן המהצרים מזמן הווא ועד עתה לא יערו צטעות כזה.

לכן היה נראה לי קלה לומר דקריאת בשם זה נשהצב ממה צמח"ן שהיה ציבמ"ק קיים וגם קלה אח"כ היו הב"ד מקדשין החדש כשהטעו העדים בראו הלזכה החדשה ובש שייך שפיר לבין קידוש שמקדשין את החדש, וכדאיתא כמה פעמים צלבו המבנה צ"ה"ה פקק ראוהו צ"ד ולא הספיקו לומר מקודש וכן אח"כ ראש צ"ד לומר מקודש וכל העם עינין אחריו מקודש מקודש, ועפ"י נשהצב לומר עכשיו גם על ברכה לבנה קידוש לבנה ונראה מה קלה שהוא ג"כ זכר לקידוש החדש שהיה צמח"ן שהיו סנהדרין סלמיים (אף שבאמת אין זה ענין לזה שהרי קידוש החדש לא היה אלא צו"ס לי ולא אח"כ וגם דוקא צו"ס ולא בלילה כדאיתא במשנה דהוי כמו דין ואין דנין אלא צו"ס לאפקוקי ברכה על הלזכה היא להיפך הויה צו"ס אלא בלילה מ"מ נראה שוב צוה קלה כעין זכר וכו' באלו המיימים צסיום הברכה צא"י מחדש החדש).

אבל כל זה הוא בצרכה לבנה ו"ל דוב צה קלה מענין קידוש כנ"ל דהווא זכר קלה לקידוש החדש שהיה צימים קדמונים אבל ברכה החמה שהווא רק ברכה צלמח"ל ואין צוה זכר לבוס קידוש מאי ענין שיביה נקרא קידוש החמה והרי אין אנו מקדשין בוס דבר ובאמת צמ"י ובפיסקוס רב"שונים לא מלינו שיביה ברכה זו נקראת בשם קידוש החמה ואפשר נשהצב בדבר כיון שקראת לקידוש לבנה בשם קידוש לבנה לכן קוראין גם ברכה החמה בשם קידוש החמה ולכן נראה יותר שלא נכונה ברכה זו בשם קידוש החמה רק בשם חידוש החמה כמו שאמר בני נ"י הנ"ל, והנני צוה ידידו דו"ש וש"ת ששמעון גרינפעלד

סימן ו.

(מימי חורפו)

בעזה"י יום ג' לסדר וברך את עמד ישראל חרל"ו לפ"ק פה מונקאטש יע"א.
הנותן אמרי שפר יוחק לחיים טובים בספר את כבוד אאמ"ו ה"ה הרב הגאון חו"ב וכו' אבדק"ק סעמיהאלי יע"א.
אודיעך אשר קשה לי על דברי הרשב"א ציבמות בשם מורו ה"ר יונה דף ו. דבלאו דמחמר וכדומה דליכא כרת גם עשה דהשבות ליכא דעשה דהשבות לא נאמר אלא על אבות מלאכות שחייבין עליהם כרת וסקינה עכ"ל, ולי"ע לי דאך יפרנס גמרא ערוכה במסכת ראש השנה דף ל"ב: דמצואר שופר של ראש השנה אין מעבירין

והנה לא העיר מעכ"ת שאפשר יש לאסור משום שגורם שיטור בקול חוץ להחום כמה וכמה פרסאות ואפשר שכמו שאסור להזיז חפץ מחוץ להחום ה"ד קול אך יש להשיב דוודאי הקול הולך למעלה מעשרה ואין החומין למעלה מעשרה גם מסתבר כיון שאין בקול ממש אין צו משום הולאה חוץ להחום.

והנה בראייה ועלעפאן נריך אני לעורר עוד דאפשר על ידי הזח הקו ממספר למספר נולק אור האלעקטערי שזה אסור כמו שאסור להדליק אור האלעקטערי בצבת ויום טוב ובחמה הלכות הללו אינם שייכים לי רק להבקי היעז בחכמה זו ולא כהצחי אלא למלואות ר'אן מעכ"ת.

ג) גם מ"כ מענין לשמוע קול אשה דהוי ערוה לדעתה אם אינו מכיר כלל את האשה ואינו רואה אותה לא שייך צוה קול באשה ערוה שלא נאמר אלא במכיר אותה או ברואה אותה עתה גם מנא ידע דקול אשה הוא ולדעתה יש ראייה מהכ"ס דאי אפשר להכיר ע"י הקול אם הוא קול אשה דבסוף יבמות גבי שמוע קול שפלוני מה משיאין את אשהו פריך דילמא נרה הוא ומתוך צבעה הסכנה כוהצין אף על פי שאין מכירין ולא מתוך שהוא מכיר שהוא קול אשה ועל כרחק דבלי ראייה אי אפשר להכיר בקול אם הוא קול אשה או אשה.

ג) גם מה שמסופק מעכ"ת אם שומע קול מנין מתפללים על ידי טעלעפאן או ראייה אם יכול לענות בציתו קדושה וזכרה.

לדעתי יש לחוש שמה הם נכרים או מומרים או גיבס וכדומה ולכן אין להדש דברים חדשים ואין אומרים קדיש או קדושה או זכרו אלא ברואה או ראה שיש שם עשרה מישראל כשרים.

ד) ויותר יש להסתפק בזה דמבואר ב"הכ"ט סימן ק"כ שאין כוהצין גע אלא בשמוע מפי שיהמר כהצו גע לאשהי אם שומע קולו על ידי טעלעפאן וראייה אם מותר לכהצו גע וכן בסיון י"ז בשמוע קול שפלוני מה משיאין את אשהו אם שמוע על ידי טעלעפאן וראייה מה דינו.

וענין זה כהצחי הוא לנרך ויהר והנה אם כי נראה להקל צוה מאחר שלענין גע מבואר בהדיא ב"ש"ס גיטין דף ס"ו. דמי שביה מובלך צבור ואמר כהצו גע לאשהי דכיתצין וניתנין ומשמע להדיא ב"ש"ס דאפילו אינו רואה אותו שברי פריך שם דילמא שד הוא ואח"כ פריך דילמא נרה הוא וא"כ על כרחק דמיירי אפילו אינו רואה אותו וכן בסוף יבמות בשמוע צח קול שפלוני מה משיאין את אשהו וא"כ ה"י לא גרע קול ראייה או טעלעפאן מקול סתם רק שבע הוי נריך שיהמר הקול אינו פלוני בן פלוני ממקום פלוני מלואה לפ"כ לכהצו גע לאשהי פלונית צח פלוני מ"מ חלילה אינו אומר לחעשה רק הנינו מעורר על דבר זה ועדיין נריך להחייב צדצד. [ע"ד מזה ב"ה"כ סימן ר"ן ע"י"ש].

והנני צוה ידידו דו"ש וכו"ת סעמיהכ"ט וי"ו תרפ"ז לפ"ק

שמעון גרינפעלד

סימן ח.

בעזרה"ת סעמיהאלי יע"א

לכבוד ידידי הרב הגאון ח"ב כקש"ת מו"ה יצחק טיגערמאן

החמץ שכבר הוא צרשוח ישראל ולא החמץ של הדרך שעדיין לא זכה צו הישראל ואין הישראל יכול למכור אותו וגם הערמה ניכר עפי (ונדפס ב"ה"כ סי' ע"ט).

ואם כי מלאו כהצחי שאין אדם זוכה בדבר שאינו מצורר, מלאחי קלח כספירה לזה והוא צמנחות דף ק"ח: שור בשזורי אני מוכר לך וכן צוה צציתי אני מוכר לך וכן בקידושין פרק האומר אחת מצנתיך מקודשה לי וכן מ"י שיש לו שהי כתי צנות וכו' משמע דיכול למכור או לקדש אשה אף עפ"י שאינו מצורר אחז שור הוא מוכר ואיזה צוה הוא מוכר וכן איזה אשה הוא מקדש, ועיין בגיטין דף ח' צרש"י והוספה ורצ"א ור"א"ש גבי שיר קרקע כל שהוא, וכבר כהצחי צוה במק"א מ"מ החמה עד לעלמו שנוכחים דברי מורי הגאון מהכ"ס שיק ז"ל ודברי הגאון בעל צוה צציתי שלמה ז"ל דשלוססען הנהגים האידעה לאו קיימים הם אלא הם חייבים בעלמא ולכן כל שצוה על שם הישראל דעתי שאין לישראל לפדותם בפסח אפילו ע"י מסורת השלוסם לעטיל לעכ"ס וכמו כהצחי זה איזה זמן למעכ"ת מ"י. ואח"כ צדצרה יחוג את חג המלוא צדצרה וצדילות וציתרון הכשר וצב"כ"ט.

ידידו דו"ש וכו"ת שמעון גרינפעלד

סימן ט.

בעזרה"ת כבוד ידידי ה"ג מו"ה יצחק טיגערמאן נ"י אבר"ק פ"ליק יע"א.

אחדש"ט צדצרה שאלתו, שותפים יהודים אשר עשו שלוסם עם אקליטן געזעלשאפט צדולאפעסט והפירמא מוכרו חיטים מבלהם קודם הפסח לגוי כדניא צשטר מכירה אף כהצו בשלוסם וזכות של הליפעערונג לא מסרו להצכרי וצחול המודע פסח צ"ה להם השקין מהפירמא צדולאפעסט ולריכין להעמיד החיטים מיד לרבותם דאם לא כן יוכל לנמזה להם הפסד מרובה, הדא ש"ס קיצלו הכסף צמוקדם מהפירמא ואם יתאחרו צהליפעערונג לריכין לשלם נשך הריצויה לה' יומים אשר יעלה לערך 70 אלפים ק"ר, ועוד צאלו יומים יגצוהו דמי מבלוח על הכפל זה יעלה ג"כ לערך 90 אלפים ק"ר, ושלחלו אם יש היחר שהעכ"ס שמכרו לו החיטים צשטר מכירה ועמיד הוואגאן ויעשה הליפעערונג וחס לא יכיה להם שום עסק עמיה, ואם ה"י חמץ גמור היה דומה להא דחמריין צעצודה זרה דף ע"ח. אל יחמר אדם לנכרי עול תהתי לעולר וכו' אצל כיון שאין זה חמץ גמור אפשר דשרי עכ"ד.

לדעתי יש להחיר אם לא יכ"י ח"ו חילול השם צדצרה שהעכ"ס שמכרו לו החמץ ועמיד החיטים להסילת הצרול ויכתוב להם שהוא שולח החיטים תחה המוכרים לפצור אותם, ואפילו אם היה חמץ גמור גם כן אין האיסור צרור הל"ל כי לפי דעתי אינו דומה געול תהתי לעולר וברי יכול לומר להעכ"ס פייס לאששים מפעסט צצוהו וכמוצוהר צו"ד סימן קל"ב סעוף ה' וסעוף ו', וכיון שחיטים צחמת לאו חמץ הוא רק יש חשש דשמה יש איזה חיטים מלומחים זה הוא רק דצר מוטע ועוד דהגוי יכול לצרר ולשלח חיטים נקיים צלצד שאין בהם מלומחים כלל והגם שלא יעשה כן מכל מקום מ"ל דאין להחמיר רק יש לקנום האששים צצוהו שלא היו מחרים מקודם שלא יצוהו לדי כך ולמשל צוואגאן חיטים יכול להיות כמו 40-50 ק"י מלומחים כך כזה יתנו לחלק לעניים.

ומחמת יו"ט קצרתו ידידו דו"ש וכו"ת ב"ב"ח שמעון גרינפעלד

סימן י.

פרק שני

פ"ב א העושה כלי קיבול וכו' נפ'

ב קנה מאזנים וכו' סס. ומ"ש ואין טמא וכו' והמשמש את בית הקיבול וכו'. בתוספתא פרק ז' דכלים נצא מניעא:

אבל העושה כלים מן הלפת כו'. ו"ז דכלים. ומ"ש תוספתא פ"ז דכלים נצא מניעא:

א העושה כלי קיבול מ"מ הרי זה מקבל טומאה בכל שהוא מן התורה. ואין לכלי קיבול שיעור. והוא שיעשה דבר של קיימא שאפשר שיעמוד. כיצד

העושה כלי מן העור המצה שלא נתעבד כלל. או מן הנייר אע"פ שאין הנייר מקבל טומאה. או מקליפת הרימון והאגוז והאלון אפילו חקקום התינוקות למוד בהן את העפר. או שהתקינום לכף מאזנים. הרי אלו מקבלין טומאה. שתינוק חרש שוטה וקטן יש להן מעשה אע"פ שאין להן מחשבה. אבל העושה כלים מן הלפת והאתרוג והדלעת היבשים שחקקן למוד בהן וכל כיצא בהן. הרי הן טהורין לפי שא"א שיעמדו אלא זמן מועט: [ב] קנה מאזנים והמחק שיש בהן בית קיבול מתכת. והאסל שיש בו בית קיבול מעות. וקנה של עץ שיש בו בית קיבול מים. ומקל שיש בו בית קיבול מזוזה או מקום מרגלית. ומשחזת של עץ שיש בו בית קיבול שמן. ולוח פנקס שיש בו בית קיבול שעווה. כל אלו וכיוצא בהן אע"פ שהן פשוטי כלי עץ הואיל ויש בהן בית קיבול כל שהוא מקבלין טומאה דין תורה. ואין טמא מן התורה אלא בית קיבול לברו שיש בהן והמשמש את בית הקיבול משאר הכלי שבית הקיבול צריך לו. אבל היתר על הצורך משאר הכלי הפשוט טהור מן התורה וטמא מדבריהן כמו שביארנו:

משנה למלך

שהשיגו זה הוא דבר מוסקס לניבא דכ"ע דטעמא ללא אמרינן דאם נעמא גבו דנטמא חוכו בטומאת משקין הוא משום דהוא מדרבנן עבד ציה היכרא. והנראה אלזי צוה הוא דהשגת הראב"ד אינה בדיון ג' אלא בדיון ג' עלה דפשוטי כלי עץ שאינם ראויים למדרס ככתב סס רבינו שאם נעמא אמוריהם לא נעמא דכיון שאין להם טומאה מן התורה לא גזרו בהם טומאה מאחוריהם דומיא דכלי חרס דס"ל להראב"ד דלא גזרו טומאת משקין מאחוריהם וזהו מה שהקשו בצבורות ואין לו חוק בכלי שטף בר קבול טומאה מן התורה כלומר דכיון שאינם מקבלים טומאה מן התורה לא גזרו בהם טומאת משקין מאחוריהם. ומ"מ לכל הפירושים לא יכולתי לישב קושיית הגמרא דבכורות דפרק פשטיות דאין יתכן מ"ש דכל שאין לו חוק אין לו אחוריים מאחר שפשוטי כלי עץ אינם מקבלים טומאה מן התורה והא ר"מ דאית ליה דפשוטי כלי עץ אף שאין להם טומאה מן התורה אין לו אחוריים. וסבור הייתי לרקדק דקדוק א' במתניתין והוא דגבי כרים קאמר ר"מ אין להם אחוריים וחוק וגבי שלתן קאמר אין להם אחוריים ולא קאמר וחוק. ולפ"ז הייתי אומר דהכא גבי שלתן ר"מ מיקל וגבי כרים ר"מ מחמיר דגבי כרים קאמר אין להם אחוריים וחוק כלומר שאין אחוריו חלוקים מחוכו אלא אם נעמא גבו נעמא חוכו אצל בשלתן ודכוותיה דקאמר אין להם אחוריים הכונה היא שאין להם טומאה מאחוריהם כלל ואפילו אחוריהם לא נעמא. ומצינו כעין לשון זה בפ"ב דתנן כל שאין לו חוק בכלי חרס אין לו אחוריים וכמו שפירש סס רבינו וכתבנו דבריו לעיל וטעמא דר"מ הוא משום דכיון דטומאת מדרבנן לא גזרו בו טומאה מאחוריו ומ"מ ס"ל דאית ליה טומאה מאחוריו אלא שאינו ככלי שטף הפשוט המקבל טומאה מן התורה דאין לו אחוריים וחוק אלא זה י"ב לו אחוריים וחוק. וקושיית הגמרא דבכורות הוא לפי שהיה סבור המקשה דכל כלי שטף הפשוטים אין להם אחוריים וחוק ועל זה תמה דכיון דפשוטי כלי שטף אין להם טומאה מן התורה אין יתכן שחמירו חכמים בדבר שאינו מקבל טומאה מן התורה יותר מדבר שמקבל טומאה מן התורה. והנה כפי פירושו זה היה מחייב לשון הגמרא אך מה אעשה שלא ראיתי לשום א' מהמפרשים שפירשו כן. וזהו ועוד דמהתוספתא שהביא הר"ש ו"ל סס נראה צדדיא דלר"מ כל פשוטי כלי עץ שנטמאו אחוריו נעמא חוכו והדבר צריך אלזי תלמוד:

ואלצבא דר"מ אם נעמאו אחוריו נעמא חוכו ור' יהודה מדמה להו לכלי שטף שיש להם חוק וכן פסק רבינו בפכ"ח מהלכות כלים דין ג' ו"ל פשוטי כלי שטף שאינם ראויים למדרס כגון השלמן ועבאל שאין לה דופן הואיל ואין מקבלין טומאה מן התורה אם נעמאו אחוריהם במשקין לא נעמא חוכו ע"כ. והנראה אלזי שדעת רבינו הוא שקושיית הגמרא היא דכיון דפשוטי כלי שטף אינם מקבלים טומאה מן התורה אין יתכן שחמירו חכמים בכלים שאינם מקבלים טומאה מן התורה יותר מכלים המקבלים טומאה מן התורה דאילו כלי שטף שיש לו חוק נעמאו אחוריו לא נעמא חוכו ואין לו חוק נעמאו אחוריו נעמא חוכו. ודע שלמעלה מזה כתב רבינו אחד כלי השק כו' אם נעמאו אחוריהם במשקין לא נעמא חוכו ע"כ וכתב סס הראב"ד לא נעמא חוכו א"א ואף לא אחוריהן ומ"ש אינו מחזור עיין בצבורות ע"כ וכתב על זה חוק שטעמנו משום דס"ל שה"ש שאם נעמא חוכו לא נעמאו אחוריהם וכמ"ש ר"ש בר"ש הפרק הנזכר דלכא דגרסי הכי ריש פ"ק דפקחים וכו' ש"ש דהא אותה גירסא הראב"ד סבר כוונה וזהו שכתב ואף לא אחוריהן כלומר כשם שאם נעמאו אחוריהן לא נעמא חוכו כך אם נעמא חוכו לא נעמא אחוריהם ע"כ והנה מלבד שפ"י זה הוא דחוק עד מאד להעמיסו צמ"ש הראב"ד ואף לא אחוריהם הדיו מנד ע"מנו הוא תמוה וכמו שהרבה להשיב על סברא זו הר"ש יע"ש, וזה ועוד שצ"ש הראב"ד ומ"ש אינו מחזור עיין בצבורות לא ידק כלל לפי פירושו מן שהרי הדין דבכורות הוא מה שמכריע כקברת רבינו דקאמר צדדיא נעמא חוכו נעמא גבו ולקברת החולקים צריך לחלק בין דבר שראוי להפכו כמו כרים וקסות לשאר כלים ואין יאמר הראב"ד שצ"ש רבינו אינו מחזור ועיין בצבורות. עוד כתב מרן א"י טעמו לימר דמדכתב רבינו לא נעמא חוכו משמע דאחוריהם מיהא טמא והראב"ד סובר שאף אחוריהם לא נעמא ע"כ והנה דרך זה הוא קשה מן הראשון ולא ידעתי פירושו דאי הראב"ד ס"ל דכל הכלים אין בהם טומאה מאחוריהם א"כ צדאם הפרק שכתב רבינו כל הכלים שיש להם בית קבול שנטמאו אחוריהם במשקין לא נעמא חוכו שם היה לו להראב"ד להשיגו ולומר ואף לא אחוריהם. ועוד שהדבר מנד ע"מנו לא יתכן שיש משניות רבות מורות דין זה שכלי שיש לו חוק שנטמאו אחוריו במשקין שאף שלא נעמא חוכו אחוריו מיהא טמאין ואי ס"ל למרן שהראב"ד מחלק בין כרים וקסות לשאר כלים ג"ו לא יתכן כלל לפי שאם יש שום סברא לחלק הוא דוקא לענין שאם נעמא חוכו שלא נעמאו אחוריו משום דחוק דכרים וקסות לא השיב חוק גמור כדי לטמא אחוריו אצל לענין אם נעמאו אחוריו שלא יטמאו אף אחוריו צוה לא גריעו כרים וקסות משאר כלים וכמו שכתב רבינו דכלים שאם נעמאו אחוריהם מאחוריהם מיהא טמאים הכי נמי כרים וקסות ואדרבה לענין אם נעמאו מאחוריהם עדיפי כרים וקסות וכקברת ר"מ דאית ליה הכי במתניתין דכל שאין לו תוצרות אין לו אחוריים וחוק יעיד מ"ש עיין בצבורות אין שום רמז מזה בצבורות. וראיתי למרן שכתב ומ"ש עיין בצבורות היינו דלמרינן דמדאורייתא אין משקה מטמא כלי ורבנן הוא דגזרו ציה ועבדו היכרא כי היכי דלא לישרוף עליה תרומה וקדשים ע"כ. ודבריו נפלאו ממני דמה ענין זה למה

פ"ב א העושה כלי קיבול מ"מ בר. כתב מרן בפ"ז דכלים. ואפשר שציון מרן ו"ל למתני דקתני העושה כלי קיבול מ"מ טמא וכן פירשה הרע"ב אך רבינו והר"ש לא פ"י כן. ואפשר שציון מרן עלה דמתניתין דקתני משחוח שיש בה בית קיבול שמן טמאה וכמ"ש רבינו בפכ"ז דכלים משנה א' יע"ש ועיין צמ"ש רבינו בפ"ז דכלים עלה דמתניתין דשפורת הקס ועיין בפ"ב דכלים משנה שנייה וע"ש: ומ"ש רבינו כיצד העושה כלי מן העור המצה כו'. דין זה הוא בפ"ז דכלים מנ"י ויש לתמוה דבת"כ פרשת שמיי אמרינן יכול אף עור מזה ועוד הארפה שלא נעשה בהם מלאכה מ"ל בכל מלאכת עור ע"כ. ופי' הרב קרני אהרן דמשמע בכל עור אשר נעשה בו המלאכה הנעשים צעור יאילו אלו דלא

מכון המאור

זו: כתב הראב"ד והנקטימון א"א קשיא לי וכו'. ונמ"ש רבינו נפירות המשנה נחייש זה שכתב ח"ל והנקטימון הוא רגל מעץ יעשה אותו מי שנחתך רגלו לילך בו והוא ירצה ככאן עץ הניגון המפורסם לורח דמות רגל (ושוק) מעץ וגם ר"ש כתב אין זה לוקטמין דפרק כמה אשה דהכא והתם טהור. ואירוס פירש רבינו עגולה דומה לגרנל ויכה עליה מלד אחד ניד ושמו בערבי אלמלא ובלע"ז טנבורו;

ה קוצים שאורגים בהם וכו'. פרק י"ו דכלים פטיליא טמאה וחסנה טהורה ופירש שם רבינו פטיליא דומה לקופה מערבה וכו' וכמו שפירש כאן: וכתב הראב"ד א"א לשון המשנה וכו' וחסנה טהורה והטעם מפני שאינה עשויה לטלטל:

ו עלים שמשנהים אותם וכו'. שם סוגניות של עלים טהורות של נפרים טמאות ופי' ר"ש סוגניות מלשון סוגה בטעמים עושין כמין כפיפה קטנה [מן העלין] ומכסין בה פירות ואינה אלא מלאכה עראי. נ"ח נורי דקל: כתב הראב"ד עלים שמסרגים א"א זה סוגניות שמשנה. ופשוט הוא: ז חותל של היצין וכו'. שם ופירוש חותל כלי מהלצין ישימו בו הממקם הנקראין רובע וכמו ר"ש דכיון שאין מוליא מה שמוכו עד שיקרענו או עד שיחירונו היו משמים עראי. ומ"ש או שחשב וכו'. תוספתא ד"מ פ"ו: וכן הקרו וכו'. תוספתא שם: ה הישופר אינו מקבל טומאה וכו'. גם זה שם:

מצודת החולדה מתטמא ושל עכברים טהורה לפי שאין לה בית קיבול ואין עליה צורת כלי: ה * קוצין שאורגין בהן כפיפה שמניחין בה התאנים וכיוצא בהן מתטמאין. ושאורגין בהן כתבנית מגורה גדולה שאורגין בהן החטין טהורה שאין תורת כלי עליה: ו * עלין שמסרגין אותן כמין סייג סביב לפירות טהור. ואם עשו סייג של נסרין מתטמאין: * עליו שמסרגין א"א זהו ז חותל של הוצין שמניחין בו

הרובע וכיוצא בו אם הוא נותן לתוכו ונוטל מתוכו מתטמא ואם אינו יכול ליטול מה שבתוכו עד שיקרענו או יתירנו או שחשב לאכול מה שבתוכו ולדקו טהור. וכן הקרן שהוא משתמש בה ומשליכה אינה מקבלת טומאה. ואם חשב עליה מקבלת טומאה: ה השופר אינו מקבל טומאה. חתכו להיות קרן תשמיש מקבל טומאה: ז קערה שקבעה בשידה תיבה ומגדל אם היא כדרך קבלתה מקבלת טומאה. ואם קבעה בדופן שהרי אינה מקבלת עד שמטים שידה על צידה הרי זו מכלל השידה וטהורה: השגת הראב"ד

י * האקון והרטוב והכלוב של האקון. א"א פי' בערוך כלי עץ טהורין: יא המדף והפלצור ומצודת סכרים מתטמאין שהרי צורת כלי עליהם: יב הספסלין שבפונדקאות ושל מלמדי תינוקות אע"פ שהן נקובין ומכניסין בהן את הרגלים טהורים. קבעו בהן רגלים במסמר מקבלין טומאה. זה הכלל כל שניטל ואין רגליו ניטלות עמו טהור. וכל שניטל ורגליו ניטלות עמו טמא. ואם היו כולן של עץ או עצם מקבל טומאה. היתה אחת מרגליו של אבן אינו מקבל טומאה:

פרק ששי

א כלי שננטמא. ונשבר אחר שננטמא ונפסדה צורתו ותשמישו טהור בשבירתו וכן כלים שנשברו כשהן טהורין שבריהן אינן מקבלין טומאה: ב כמה שיעור השבר שישבר בכלי עץ או כלי עצם ויהיה טהור כל כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים כיצד משינקב הכלי במוציא רמון טהור.

השגת הראב"ד * ויהיו בכלי ג' רמונים. א"א אין מדבריו אור לתשכים ולשון המשנה הרמונים שאמרו ג' אחוץ זה בזה ונראין לי פי' שיעור מוליא רמון ליתער אפילו בכלי שמחוק ברחבי ג' רמונים זה בזה זה אע"פ שרובי קיים שלא נפתח אלא שיעור הא' טהור וכ"ש אם לא היה מחוק אלא שנים שהרי נקימנו ממנה פי' אחר הרמונים שמשערים בהם לא במין הגדולים והגסים שיוצאין אחד אחד ביחוד שלהם אלא באומן מין שיוצאין ג' בעוקן אחד והם ממין הבינוני ובאומן הג' עומן אין משערין לא בגדול שבהם ולא בקטן שבהם אלא בבינוני ומסעד לזה הפירוש מה שאמרו באומן הפק ר"י בן נורי אומר לא החכו רמוני גדן אלא לשער בן אה הכלים למדנו שיש להם ענין בלא זה משערין חס עיקר עיר יש לפרש כשהן ג' אחוץ זה בזה והכי יוצאין מלדן אין נקב אלא שיעור מוליא רמון אחד והא דבעינן שלשה אחוץ זה בזה כדי ששכנינו מוליא ואילו היה אחד לא היה יוצא אע"פ כן טהור הכלי וכ"ש אם היה יחיד ויוצא וקלט ראה לזה הפירוש דברי רש"י שם בסמך והם בזה הענין ואילו היה פירוש זה המהביר:

משנה למדך

קיבול. אך הר"ש שם כתב בטומאה הנבלים היא מדרבנן ועל של מקדש לא גזור כי היכי דלא גזור אמסקה בית מטבחיא. ונראה דמה שלא ייחס מן פירוש זה דהר"ש לרבינו הוא משום דא"כ הי"ל לצאר דטומאה

ט קערה שקבעה וכו'. כלים פ"כ, וכתב הר"י קורקוס ו"ל דהא דהוא מכלל השידה וטהורה דוקא כשהיא טהורה כגון שהיא צאה במדה: י האקון והרטוב וכו'. כלים פכ"ג: וכתב הראב"ד האקון א"א פי' בערוך כלי של מלודת דגים וגם רבינו פירש כן והרטוב מכלי זידי העופות והוא מעץ וכלוב גיולא נלעז ככלוב מלא עוף ומדף לוח מסוכך מעץ וזהו העץ מסוכך דבר יחזיק בו הצייד מרחוק וכאשר ינוח העוף בזה הכלי ינוח טוט הכלי ויפול עליו זה הלוח. ומלודות הסכרים מלודות יפסיקו המים במים עד שיחנקנו שם הדגים:

יב הספסלים שבפונדקאות וכו'. תוספתא פרק י"ע דכלים. ומ"ש זה הכלל כל שניטל וכו'. ג"ז שם. ומ"ש היתה אחת מרגליו של אבן אינו מקבל טומאה. משנה פכ"ה דכלים:

פ"ד א כל כלי שננטמא ונשבר. רפ"ז דכלים ויש פט"ו:

ב כמה שיעור השבר וכו'. ריש פ"ז דכלים. ומ"ש והרמון שאמר. שם. ומ"ש לפי דעתו של רואה. שם גבי שיעור כנייה וכו' יוסי. ומ"ש ויהיו בכלי שלשה רמונים וכו'. שם: כתב הראב"ד ויהיו בכלי שלשה רמונים א"א אין מדבריו אור לתשכים וכו'. ורבינו שמואל כתב לכאורה משמע דמוציא רמון דכל דוכתא לאו רמון א' דוקא וכו' ומה שטען הראב"ד על רבינו שחס ולא

סימן נג

כתם הנמצא על גיילאן ונייר ובנמצא מקצתו במקום צבוע

בעיה

סיון תשל"ו

לידידי הרה"ג אלימלך בלוט שליט"א.

ברמב"ם פ"א מה' כלים הלכה י"א איתא דכל שהוא ארוג וכו' או משאר דברים הגדלים ביבשה הוא הנקרא בגד לענין טומאה וכו'. ודאי דכל מה שנעשה מדגים ומעופות טהור וכמפורש במתני' כלים פ"ז מ"ג כל שבים טהור, ובמ"ד במה שנברא בחמישי אין בהם טומאה והם מדגים ומעופות עיין בפירוש הר"ש והרמב"ם והרא"ש, ומכנה' העזוניה וביצת הנעמית הוא רק מדרבנן כדאיתא ברמב"ם פ"א מכלים ה"ב וצ"ע על מה שכתב וקרוב בעיני הא מוכרח זה, ולכן הגיילאן אם נעשה גם מדברים הבאים גם ממיני עצים אפשר שייד שיקבלו טומאה דנהי שלא ניכר עליהו שהם מעצים ממינים הגדלים מה בכך הא כיון שאינו מדגים ועופות אולי שייד לרבות מאו בגד גם זה דאף אם אינם גידולין ממש הא באים מגידולין, ובכלל לאו גידולין דוקא צריך אלא שכן היה מציאות בגדים, וזהו טעם הג"נ"ב שסובר שאף נייר מק"ט ואינו סובר טעם סד"ט סימן ק"צ ס"ק י"ט דכיון שנטחן פנים חדשות באו לכאן דע"כ שייד שיהיו בכלל הריבוי אך נייר יש לטהר מטעם דלא נעשו לבגדים וכלים אבל גיילאן שעושין מהם בגדים יש טעם גדול שיקבלו טומאה, והטעם דלא נעשו חוטינן אלא כעור הוא טעם לפטור מציצית ולא לענין טומאה, אבל עתה שמעתי שנעשה רק מהשכין הנמצא במעינות מעומק האדמה שא"כ ודאי אין מק"ט גם לא מדרבנן ככלי אדמה, וממילא אין עליהו דין כתם.

והנה הספוג שתנן בבבא דף קמ"ג שאינו מק"ט אינו מטעם זה אלא אם נעשה מדברים המק"ט מחוטים דקים או מקיסמי עץ דקים ביותר הוא משום שבית קבול שלהם אינו כהא דקבול כלי אלא באופן אחר שאין זה בחשיבות כלי קבול שנאמר בתורה דהוא דומיא דשק, וזהו לפי פרש"י שלא כתב דאינו עץ ובגד אלא לא כלי עץ ולא בגד ושק, ומש"כ גם ולא מתכת משום דאם היה מתכת היה מק"ט ימתכות א"צ שיהיה כלי קבול אלא סתם כלי שאם היה שייד לעכות ספוג מזה היה זה כלי שמק"ט, אבל הרמ"א בסימן ט"כ סעיף י"ח מביא מערוך שהוא מדג א"כ הוא מטעם שכל שבים טהור ומצאתי בתפא"י הפירוש כן.

ולעצם ענין כתם בנמצא על נייר בזה הא פליגי האחרונים והנכון כהנ"ב דמק"ט כדלעיל במאי פליגי,

נגבים ברוב
כלל רק י"ח
על הרייף
ובפרט שגם
אין בהמ"ו
הט"ו הובא
כיון שעכ"פ
ינו שבהמ"ו
חרי שנחבר
מות שמצו
וק כהרי"ף
וס לבהמ"ו
ל להרמב"ם
כה כדאיתא
אבל בחמ"ו
ריד לטות
ברך אחרי
יד מעין ז'
צמס הלמוד
הג כן הוא
דר אף לא
יר לא היה
נא לא היה
בהנא עבד
נהגא צריך

חר הצות
נגנו שעדיין
ג שום מקור
ורה צריכין
יו לו בגדים
שבת וכבוד
מנהג קבוע
זה.
זשון ואח"כ
ע"ד שצריך
זימן תקס"א
ז כיון שלא
שלים ברור
כשיראה אך
ז' וכשיראה
ז' אם יאמרו
הוא טעות
פיינשטיין

אבל בנייר שלנו שהוא דק ולא שייד לכבסן שיהיה ראוי להשתמש בהו וכמו שהוא מלוכלך בהכתמים ודאי אינו ראוי נבטל זה הנייר והוא כקרוע ומושחת משום השמיש לגמרי שדאי אינו שוב מק"ט והוי כהסד"ט ולא מטעמה, ואף הם לא דנו אלא בנייר קשה שלא נשחת בזה וראוי למלאכה עדיין, אבל לא רוב נייר שלנו וכ"ש לא הנייר שנעשו לקנוה בבה"כ וכדומה.]

ובדבר כתם שנמצא מקצתו במקום צבוע הנה נחלקו בזה האחרונים באם מצטרף גם מקום הצבוע להשיעור דהמעיל צדקה שהובא בחרושי רעק"א ובפ"ת סק"כ סובר דאינו מצטרף אלא מועיל לחבר שני הצאי השיעור שבלבנים, ובח"ד סק"ט סובר שמצטרף, נראה שהוא בשיעור כגריס ועוד שלא טימאו בפחות מזה משום תליה במאכולת, שדאי ג"כ לא טימאו בפחות מכשיעור אף במקום שלא מצויים מאכולת דלא פלוג בין המקומות, שלכן סובר המעיל צדקה שלא פלוג בפחות מכשיעור כלל וצריך שיהא השיעור כולו דוקא במקום שמטמא כתם ובמראה שמתמא משום דלא פלוג בדין הטומאה דכתמים שצריכים שיעור, והח"ד סובר שזה לא שייד למה שלא פלוג בין המקומות דהתם אם היה גם במקום זה מאכולת היה צריך ג"כ שיעור זה, והוי הלא פלוג להחטיב כל המקומות כאיכא שם מאכולת שלכך לא שייד כשהצאי שיעור טהור מצד אחר מחמת שהוא ע"ג בגד צבוע ומחמת שהוא במראה טהור, וכן יפלגו בחצי על דבר שאינו מקבל טומאה והצאי על דבר המקבל טומאה, ולדינא כיון שטעם הח"ד מסתבר מהראוי להחמיר כהח"ד אף שהוא איסור דרבנן ואף שרוב אחרונים סוברים כהמעיל צדקה, אבל במי שאין לו נים ובשעת הדחק יש להקל כהמעיל צדקה.

חידו, משה פיינשטיין

סימן נד

שימוש אשתו בחוליה במשמושים והסתכלות לצורך רפואה כשהיא טהורה וכשהיא נדה

בעיה

ג' אייר תשכ"ט.

מע"כ ידידי ד"ר ר' אברהם סופר שליט"א.

א.

הנה בדבר אדם שבשעת תשיש אינו יוצא ממנו הזרע ובשביל כך עברו קרוב לשימונה שנה מנישואיו ולא זכה לבנים, אבל מזדמן שבלילה בתוך שנתו מוציא זרע, והרופאים מוכחים בענין זה אומרים לו שאין לו עצה אחרת אלא שצריך להכניס זרע זה הנמצא לתוך רחם אשתו, וכאשר למצא איזה רופא בלילה הוא דבר שאי אפשר, שואל מע"כ אם מותר הבעל כשהוא רופא

יו"צ תלק 2

סימן כג

כלים שמשתמשים בהם פעם אחת לענין טבילה

בע"ה
סיון תשל"ג

למע"כ ידידי הרה"ג ר' אלימלך בלוט שליט"א.

→ הגנה כלים העשויים לשימוש פעם אחת כי על הרבה פעמים אינם ראויין, ורובא דעלמא אינם דוחקין עצמן כיון שאין דמיהן יקרין ואין משתמשין בהן אלא פעם אחת אבל יש עדוחקין עצמן ומשתמשין בהן ב' או ג' פעמים אם צריכין טבילה.

→ הגנה עיני ברמב"ם רפ"ב מכלים שכתב דטעם דכלים מלפת ואחרוג דלעת יבשים שטהורים לפי שאי אפשר שיעמדו אלא זמן מועט, משמע אף ששייך להשתמש בהם איזה פעמים אבל אין מתקיימים כדרך כלי. וכן הוא מסתמא גם דעת התוס' שבת דף ס"ו ע"א, אך התוס' לא הביאו דלעת ואולי לא גרסי זה בתוספתא, דהרי איכא קרויה במתניתין כלים פרק ג' משנה ה' שהוא מקבל טומאה, והר"ש פירש שם דלעת יבשה, ומשמע שמשמא אף בלא חידוק, התוס' מסתמא סברי כהר"ש ולא כהרמב"ם שהוא חרס, וגם רש"י בשבת דף קכ"ה פירש קרויה דלעת יבשה, שלכן לא יכלו לגרוס בתוספתא גם דלעת יבשה בכלל הטהורים, אבל הר"ש עצמו פרק י"ז מט"ו גורס גם דלעת והוא סתירה לדידיה, אך אולי בשביל זה אינו גורס יבשה, ועיין בביאור הגר"א על התוספתא ב"מ פ"ו ה"ג שכתב תיבת יבשה מיותר והוא כהר"ש, וטעמו הוא כדי שלא יסתור להא דפרק ג' דלעת יבשה סובר שהוא דבר המתקיים לזמן גדול שלכן מקבל טומאה, ועיין בביאור הגר"א בכלים ב"ק פ"ג שפירש על הא דחגיגא דחוק הקרויה הבריאה אין זה חבור הרעועה ה"ז חבור לגירסתו, ופירש הוא כלי שעושין מדלעת שמבשלין אותו בתנור עיי"ש דלכן נעשה כלי המתקיים להרבה זמן, ובתוספתא דב"מ פ"ו גריס הר"ש יבשה שהוא לח שלכן אינו מתקיים ואינו מקבל טומאה. ומצאתי בספר סדרי טהרות פרק י"ז דף קע"ו ד"ה דלעת יבשה, שהקשה מפרק ג' שקרויה שהוא דלעת יבשה מקבל טומאה ותירץ שהוא משום החדוק דמתקיים עיי"ו והבריאה שאינו חבור דמקבל טומאה אף בלא חדוק פירש שם דהוא דלעת לחה שאינה נוחה לישרב והוא ג"כ תירץ אבל להיפך ממה שכתבתי להר"ש והגר"א, ולא מסתברא כלל שלחה תתחשב כלי המתקיימת דהרי עשויה גם להרקב, וגם הא עומדת להתייבש בזמן קצר ואיך תתחשב קיימת והנכון כדביארתי להר"ש והגר"א. עכ"פ חזינן דבלא מתקיימין אלא זמן קצר אף שישתמשו בהם איזה פעמים

מתכות מוכרחין לומר דדוקא הני מקבלין טומאה וצריכין טבילה ולא כלים ממינים אחרים הנתורה שניתנה מפי הקב"ה הרי הוא ברא את כל מיני המתכות שבעולם אף אלו שלא ידעו האינשי ואם היו בדין טומאה וטבילה לא היה להקרא לפרט אלו, וגם כיון דכלי זכוכית שהוא ג"כ דבר הניתר והיה טהור מדאורייתא וגם רבנן שגזרו על כלי זכוכית לא היתה עיקר גזירתם בשביל דדמי למתכות אלא בשביל דדמי לכלי חרס בזה שתחלת בריאתן מן החול כדאמר ר"ל בשבת דף ט"ו ורק אחרי שגזרו טומאה החמירו שיטמא אף מגבן ככלי מתכות ולר' אשי הוא רק מטעם דדמו לכ"ח עיי"ש, וא"כ מוכרחין לומר דלא כל מתכות הם בדיני טומאה אלא הששה מינים שנאמרו בפירוש, ולכן לא היה שייך לגזור בשביל זה מאחר שאינו מהששה מינים שלכן היתה הגזירה משום כלי חרס, וממילא גם טבילה מדין כלים חדשים אולי אין להצריך דהא בפרשה ההוא נאמר גם דיני טבילת כלים, אבל נראה דטבילה מדרבנן צריך כמו כלי זכוכית שא"ר אשי הואיל וכי נשתברו יש להם תקנה ככלי מתכות דמו, שטעם זה איכא בשאר מיני מתכות עוד יותר, ואף שר' אשי אינו סובר טעם זה בזכוכית לטומאה בשבת, והתוס' בשבת הזכירו שר' אשי רק לטבילת כלים חדשים סובר טעם זה ולא לענין טומאה ולא כתבו טעם, ונראה דהוא מחמת דאיתא בבבלי דף ז' אפוש טומאה מדרבנן לא מפשיגין לענין שלל של ביצים אף שגזרו לאסור לאכילה, ובתוס' מנחות דף ס"ט ד"ה דבלע הביאו בשם ר' האי גאון שלא גזרו לאפוש טומאה לענין עיכול עיי"ש, דלכן לא היו גוזרין טומאה על כלי זכוכית בשביל הדמיון למתכות כיון שרק אלו הששה מינים נאמרו ולכן הוצרכו לגזור משום כלי חרס, אבל לטבילה בכלים חדשים גזרו אף בשביל הדמיון למתכות.

והאוכל במלון (האטעל) או במסעדה וכדומה שאין טובלין עליהם ונתנו לפניו חתיכות בשר וכדומה שנחת ע"ג כלי מתכות או זכוכית ואינן צריכות לעצם הכלי ואינן משתמשים בו לצורך אכילה אף שגם כלי שמשתמשין בו לדברים יבשים הם ג"כ נחשבין כלי סעודה וצריכין טבילה אבל כיון שאין המאכל נאסר יש להחיר בשעת הדחק ליטול משם בידים או בדבר שאי"צ טבילה ולאכול, אבל במקום שהמאכל צריך להכלי כגון מרק ומאכלים לחים אסור לאכול ממנו בלא טבילה שנחשבו ככלי סעודה מדצריך להם לצורך האכילה ובשעת האכילה.

זקינד אוהבך בלו"ג.

משה פיינשטיין

יורג צזג תלק 2

אינם מקבלים טומאה, וא"כ כלים אלו שא"א להשתמש בהם אף על פי הדחק רק ב' וגי' פעמים אינם מקבלים טומאה, ורק אם אפשר להתקיים הרבה זמן אך בשביל הוול אין משתמשין מסתבר דמקבל טומאה, וממילא אפשר דאינם צריכים טבילה.

ידיד,

משה פיינשטיין

סימן כד

טאסטר אם צריך טבילה

בע"ה

כ"ג שבט תשל"ו

מע"כ ידידי הרה"ג מוה"ר קלמן כהנא שליט"א.

דבר הטאסטר לע"ד אין צריך טבילה דהרי איתא בע"ז דף ע"ה ע"ב דכלי סעודה אמורין בפרשה, ולכלי סעודה נחשבו דברים שהוא צורך לסעודה מצד הבשול אף שאין מביאין אותם להשלחן ומקום הסעודה, ודברים שהם מביאין בהם את מיני האוכלין ומשקין להשלחן ומקום הסעודה, אבל הטאסטר שמייבשין שם פת אפוי בטוב וראוי לאכילת כל אדם אין להחשיבו צורך הסעודה בשביל מה שיש תרומים לייבש הפת שנעים להו קצת יותר מאחר שלא חסר כלום להפת גם בלא זה, וקצת ראייה מהא דנקט בברייתא שם דברים שנשתמש בהן ע"י חמין כגון היורות הקומקמוסין, ומחמי חמין מגעילין ומטבילין והן טהורין שלכאורה למה נקט גם מחמי חמין דהרי הן בכלל יורות וקומקמוסין, שלכן משמע שהוא לרבותא שאע"פ שהם נעשו רק להחם מים שראוי בין לשתות ובין ללוש גם במים צונן שהיה מקום לומר שלא יצטרכו טבילה קמ"ל דגם הם צריכין טבילה משום שצורך גדול הוא לכל האינשי מים חמין יותר ממים צונן, וא"כ אין לנו אלא מחמי חמין שהוא צורך גדול לכולי עלמא אבל יבוש הפת ע"י הטאסטר שאף להרגילין בזה אינו דבר נחוק ורובא דעלמא ורוב אכילות אף להרגילין בזה הוא פת האפוי כמו שהוא אין להחשיבו כלי דצורך סעודה.

ועיין בתדושי רעק"א בסימן ק"כ סעי' א' שמביא מכנה"ג שהביא מהחכם מהר"י מילידא דחביות שמכניסין בהן יין לקיום א"צ טבילה דדוקא כלי סעודה בעי טבילה ואלו החביות אינן רק כדי להכניס בהם היין לקיום, הרי חזינן שאף שהיין צריכין לכלי מ"מ כיון שאינו סובר שהוא כלי סעודה מאחר דהכלי אינו עושה שינוי בהיין אלא קיום בעלמא לא נחשב בטביל זה כלי סעודה, ואף האו"ה המצריך טבילה הוא משום שסובר

דכיון דא"א להיין להיות בלא כלי נחשב גם הקיום כמעשה תיקון דאפיה ובשול וכדומה. וכיון שחזינן שלא לו הכלים שאין משתמשין בהם בסעודה ממש אין צורך לטבילה אלא כשעושין אפיה ובשול וכדומה מעניני תיקון בהאוכל אין שום טעם להחשיב מעלת יבוש הפת ע"י הטאסטר לתקון וא"צ טבילה כן מסתבר ונראה לע"ד אף בעצם בלא שעת הדחק וכ"ש שיש לסמך ע"ז בשעת הדחק.

הגנני ידידו עוז מברכו בכל מעשיו בהצלחה בין בעניני הפרט בין בעניני הכלל,

משה פיינשטיין

סימן כה

הגעלת כלי מתכות שאפו בו עוגות שנילושו בחלב

בע"ה

ז' מנ"א תשל"ט

מע"כ ידידי הרה"ג מוה"ר ניסן ליפא אלפערט שליט"א.

הנה בדבר בליעת חלב אם נחשב היתרא בלע לגבי שיהא סגי אף בכלים שנשתמשו על האור ג"כ בהגעלה כדתנן בנותר שסגי בהגעלה ואיתא בסוף ע"ז דמטיק ר' אשי כ"ג ששת דהוא משום דהיתרא בלע או שגם בבשר וחלב פליגי כמו שפליגי בחמץ, זהו דבר מפורש בשבר וחלב הבלועים בכלים הם נחשבו היתרא בלע דהרי היתר דנ"ט בר נ"ט נאמר בגמ' בחולין דף ק"ב בדגים שעלו בקערה של בשר דאמר אביי הלכתא דמותר לאכלן בכותח משום דהוא נ"ט בר נ"ט דהיתרא ואפילו להאוסרין בחמץ כתב המג"א סימן תמ"ז ס"ק כ"ד ולא שרינן מטעם נ"ט בר נ"ט דהיתרא דדוקא היתר גמור כגון בשר שנתערב אותו טעם מועט עם חלב אינו ראוי לחול עליו שם חדש בשביל טעם המועט אבל חמץ הרי שמו עליו כמו שהיה אם מעט אם הרבה אלא שעד עכשיו לא אסרו הכתוב.

וכיון שמטיק ר' אשי דהקולא כניתרין כלים שעל האור בקדשים בהגעלה כהא דהשפוד והאסכלא הוא משום דהיתרא בלע הרי ודאי איכא קולא זו מכלי בשר לחלב ואיפכא דהא ודאי היתרא בלע, ועדיפא מנותר כדחזינן דפליג רבא על טעם זה ואמר סוף סוף כי קא פליט איסורא קא פליט ובדגים שעלו בקערה של בשר לא מצינו דפליג רבא אהלכתא דאמר אביי בחולין שלכן ברור נג"כ סובר כאביי דפסק כשמואל, וכן ר"פ פליג בנותר שמחשיבו איסורא בלע וברור

שלא יפלוג על הלכתא דאמר אביי רב בעשה איסור לכו"ע דהא כל קדשים נזו משתוקדש ואף בקק"ל שאין מועלין ב אך שהותר עד זמן אכילה מצד חיוב הגמ' ב"ק דף י"ב דכי קא זכו משלו וממילא לאחר זמן אכילה הוא באיסור נותר לחיוב כרת הוא עכ"פ באיסורא רק לענין איסור נוגע ענין הגעלה, ע זה היה לן להצריך ליבון והוצרכו לה אבל חידש ר' אשי שאף שנעשה איסור איסורא פליט גמי הקלו לענין הגעלה נותר לא הוי איסור בעיניה שבתוך בלוע ומעולם לא הוכר איסורו דלכך כלשון רש"י בפירושו, והטעם שקיל: הגעלה משום דלא הוי איסור בעיניה נ הכלי שלא היה בעין נעשה האיסור לא אולי הוא דלרש"י טעם כעיקר בחולי כדכתב בחולין דף צ"ח ד"ה לטעמיה סובר גם רש"י דטעמיה כדאיתא הו כיון דטעם הוא קילא מהעיקר באיסור חדוש בקדשים שייר להקל אף בקדשים בשעת היתר שנעשים איסור כשעב בעיניה לא חמיר כל כך וסגי בהגעלה קלוש, וגם יש לומר טעם נכון מאו הוא חדוש אין למילף טעם הבלוע כפי באוכלין דמפורש בקרא דאשר יגע בלב ריש דף מ"ה, וילפינן איסור טעם הו שהצריכה תורה שבירה בכ"ח ומריק נחשת לכן אין לך בו אלא הורשו, דהו ולא בליעה הקלושה שנשאר בכלי ל"ה והאיסור דרבנן שאסרו בטעם שיה באיסורים לא אסרו בדבר שלא היה שבתוך הכלי הוא נעשה איסור כשנ בהגעלה ונשאר רק טעם קלוש, עכ"פ בהחלוק דר' אשי הוא חלוק אף שגם הוא איסורא, ובחלוק זה פליגי רבא ו דר' ששת בהיתרא בלע ממש כו"ע ס שהוא בכלי חלב להתיר להשתמש בשר להתיר להשתמש בהו לחלב.

ואף להרמב"ן שהביא הר"ן פי אבל רש"י דמפרש בטעם ר' אשי בו הוא היתרא ממש כדא"ר ששת ופי' שיעדיין לא היה שם איסור עליו שעד לפיכך לא חל שמו על אותה בליעה לאחר הגעלה, הוא פי' זה אליבא כר' ששת, אבל מודה שלרבא ור"פ דהיתרא בלע משום דכל קדשים אף כ הוא איסורא כדכתבתי שלכן פליגי

סימן לט

→ בדבר כוסות מנייד אם כשר לקידוש

י"ב ניסן תשכ"ח.

מע"כ ידידי הנכבד מר ר' אריה ליב באבינס שליט"א.

הנה בדבר כוס לקידוש אם רשאי לעשות על כוס שנעשה מנייד שהוא כלי רק לשעה ששמע אשר אסרתי, אמת הדבר דהא התוספות מפרשים בברכות דף נ' ד"ה מודים וכן בשבת דף ע"ו כתבו זה בד"ה כדי בשם בני גרבונא דחי שנאמר בהדברים הצריכים בכוס של ברכה הוא שיהיה הכוס גופו כלי שלם ואיפסק כן בש"ע סימן קפ"ג סעיף ג', וכתב המג"א סק"ה דאפילו נשבר רק בסיס שלמעלה נמי פסול אף שגוף הכוס שלם, וכוס של קידוש טעון כל מה שטעון כוס של בהמ"ז כדאיתא בסימן רע"א סעיף י', אלמא דבעינן שיהא הכוס נאה שרק כוס כזה כשר לבהמ"ז ולקידוש, ורואה אני שכוס של נייר שהוא רק לשעה על פעם זה לבד הוא עוד גרוע דאין לו שום חשיבות שודאי אינו ראוי לבהמ"ז ולקידוש. אך כשליכא כוס אחר אולי יש להקל.

ידידו המברכו בחג כשר ושמה.

משה פיינשטיין

סימן מ

אם צריך לחזור שנים מקרא ואחד תרגום בהפרשיות

ו' אייר תשל"ב.

מע"כ ידידי הרה"ג מהר"ח נח גאלדשטיין שליט"א.

בדבר אם קריאת שנים מקרא ואחד תרגום היא גם על הפרשיות הנה הדין הוא להשלים פרשיותיו עם הצבור שהוא שילמוד כל התורה בכל שנה כמו שתיקנו להצבור להשלים בכל שנה כל התורה, ומחמת זה נפסק בש"ע סימן רפ"ה סעיף ז' אין צריך לקרות

קבל שבת בביהכ"נ שמתפלל בעוד היום גדול ובבית הכנסת האחר לא קבלו שבת. והנכון לע"ד דאם מה שקבלו שבת בבית הכנסת שמתפלל הבעל הוא לכוונת מצוה לקדושת השבת שיהיה תוספת יותר גדול או בשביל חשש שלא יבואו להתאחר במלאכה והוא מנהג קבוע שם. הוא בדין מנהג שעל האשה להתנהג במנהגי הבעל כשיש חלוקים בין מקום האשה למקום הבעל. כדבארתי בתשובה שהאשה שנעשית ברשות הבעל היא בדין מי שהלך ממקום אחד למקום אחר ודעתו שלא לחזור שהוא בדין המקום שבא לשם בין לחומרא בין לקולא, שהרי מקומה קבוע להיות אצל הבעל, וממילא מוכרחת לקבל שבת כמנהג מקום בעלה, ואף שלא קבלה היא נמשכת גם בע"כ ואסור לה לעשות אפילו מלאכת עצמה, ואם רק נזדמן שבשבת זו החמירו מאיזה טעם לקבל שבת קודם אין זה בדין מנהג ולא נמשכת אחר הבעל ומותרת במלאכת עצמה בפשיטות, ובמלאכת הבעל אף שאין לאוסרה בכרור מן הראוי לתחמיר כדלעיל, ואם אינו לכוונת קדושת השבת אלא משום שאין רוצים לשנות זמן האכילה מהרגלם בימי החול כמו שהוא בהרכבה בתי כנסיות במינה זה, וכדחזינן שרק בימות הקיץ שהימים ארוכינן עושין כן ולא בימות החורף שהימים קצרים, אין זה כלל בדין מנהג ולא נאסר אלא הבעל שקבל כבר שבת שמ"מ היא קבלה אף שאינה לשם מצוה, אבל האשה לא נאסרה ומותרת במלאכת עצמה בפשיטות, ובמלאכת הבעל שעכ"פ חלה קבלתו עליו מן הראוי לתחמיר, כדלעיל.

גם מסופקני בקבלה כזו שאינה לכוונת מצוה, שאפשר שהמיעוט לא ימשך אחר הרבים דהא לא מצינו אלא בעובדא דהריב"ם במדכ"י ספ"ב דשבת שהיה זה בקהל שאמרו ברכו שבסתם היה זה בקהל שנתכוונו למצוה לקדושת שבת והראיה שלו מגמרא היה שם למצוה, ולא כשהכוונה אינה למצוה כלל ואף באין שם אלא ביהכ"נ אחד אלו שלא היו שם ולא קבלו שבת אולי אין נמשכים אחריהם וצ"ע לדינא.

ידידו,

משה פיינשטיין

או"מ חלק 2

שאינן השתיה מעכבת, אע"פ כן צריך שישתו מכוס שאינו פגום, ע"כ. ואינו מובן כלל טעם הדבר, דאם השתיה אינה מעכבת מה איכפת לי אם ישתו מכוס פגום.

אלא שכבר כתבנו לעיל בסי' צ"ו [לכאור זאת, והבאנו ראיה מלשון הטור בסי' רע"א [על סעי' י"ד בנדמ"ח סוף עמ' קל"ז], דאע"ג שאין מעכב השתיה, מ"מ מצוה איכא לכל השומעים והיוצאים ידי חובתם לשתות מן היין למצוה מן המוכחר. [ובזה מובנים דברי התוס', שהגם ששתיה אינה מעכבת מ"מ צריך שלא יהיה הכוס פגום, כדי שיהיה אפשר לקיים מצוה מן המוכחר וכנ"ל].

ולפי זה נראה לי לחלק בין הדברים שהוזכרו בסוגיא דברכות שהם נצרכים לכוס של ברכה, ובין דין כוס פגום שצריך להזהר בו גם בקדוש היום. והנך דברים שזכרו בברכות הוא מדין חשיבות הכוס שאומרים עליו שירה, ולכן צריך להדר בו בכל הדברים ההם מצד חשיבות השירה, מה שאין כן בכוס פגום, שזה שייך אפילו בקדוש היום שאומרים עליו רק את ברכת הנהנין, אולם כיון שיש מצוה לשתות מן היין, אין זה כבוד המצוה שהיין יהיה פגום, אבל שאר הדברים לא בעי כלל.

והגם שנראה ודאי שצריך שיעור רביעית גם בקדוש היום, מ"מ אין מזה ראיה לשאר הדינים, דמה שצריך רביעית הוא מטעם שכוס יין בפחות מרביעית אין בו חשיבות של שתיית יין, וחז"ל הצריכו לעשות היכר לקדוש היום בברכת הנהנין על יין, ולכן צריך לשיעור רביעית, אולם מזה אין ראיה להצריך לשאר דברים שבדין כוס.

ואדרבא יש לנו להביא ראיה שהם שני דינים חלוקים, דהרי בברכות [דף נ"א ע"א] בדין כוס של ברכה לא הוזכר בין הדברים שטעונים בו לכתחילה או לעכובא הענין הזה שהכוס לא יהיה פגום⁵², והלא דבר הוא. אלא ודאי שבסוגיא בברכות הוזכרו דברים שהכוס טעון מחמת השירה והברכה, מה שאין כן בכוס פגום הוא מטעם מצות שתיית היין, וזה אפילו במקום שאין דין שירה אלא מצוה של שתיה, ג"כ צריך להזהר בו שלא יהיה פגום.

ולפי זה יצאנו לדון בדבר חדש, דהנה יעויין באגרות משה אור"ח ח"ג סי' ל"ט שכתב שם להתמיר שלא לקדש על

וכיון שאין צריך לטעום לכן יכול השומע לטעום לפניו, וכמו שכתב שם המעדני יו"ט [באות א].

ומה שכתב הקרבן נתנאל בפסחים שם אות ג', שכן כתבו התוס' בברכות בפרק שלשה שאכלו. צ"ע, כי לא נמצא שם דבר. ולענ"ד יש טעות בדבריו, וכונתו על התוס' בפסחים דף ק"ו ע"א ד"ה הוה.

סימן ק"י

דיני הבוס בקדוש היום

76 טו"ע אור"ח סי' רפ"ט סעי' א'.

כתב המחבר וז"ל: יהיה שולחנו ערוך ומטה מוצעת יפה ומפה פרוטה כמו בסעודת הלילה, ויברך על היין בורא פרי הגפן, והוא נקרא קידושא רבא וכו', ע"כ.

הנה קדוש היום בבוקר אינו אלא ברכת בורא פרי הגפן שאינו אלא ברכת הנהנין, אמנם חכמים חייבנו להנות ולשתות מן היין קודם הסעודה משום כבוד שבת. ולכן היה נראה שאין צורך לדקדק בכל דיני כוס של ברכה שחייבו חז"ל בקדוש הלילה ובברכת המזון וכיוצא בהם, דשם הוא כאומרים שירה על הכוס והיין, ולכן הקפידו בו הרבה, מה שאין כן הכא שאינו אלא ברכת הנהנין שאין להקפיד בכל הדברים שמעכבים בכוס של ברכה הרגיל.

אלא שחכם אחד הראני מפורש בתוס' בפרק ערבי פסחים [פסחים דף ק"ו ע"א ד"ה הוה] שכתבו לכאורה ההיפך מזה, וז"ל: ומכאן יש להוכיח שאין צריך לשפוך מכוס של ברכה לשאר כוסות, ומיהו היכא דפגימי צריך לשפוך ממנו לשאר כוסות כדי שישתו כולם מכוס שאינו פגום, ע"כ. הרי להדיא דגם בכוס של קדוש היום רבזה מיירי הסוגיא התם, צריך שלא יהא פגום.

ואע"פ שעיקר דיוקו של אותו חכם היה מלשון התוס', שקראו לכוס זו כוס של ברכה. לענ"ד אין זה דיוק, דודאי גם בלא כל ההקפדות הנ"ל נקרא כוס של ברכה, מכיון שהיו צריכים לכוסו כדי שיצאו בברכתו, הגם שאין לו דין כוס של ברכה שזכר דינו בברכות [דף נ"א סע"א]. אמנם עדיין יש לדייק מזה שהצריכו שלא יהיה פגום וכנ"ל.

ובאמת שדברי התוס' הנ"ל צריכים ביאור, שכתבו אם הכוסות של האחרים פגומים צריך לשפוך לשאר הכוסות כדי שישתו מכוס שאינו פגום, והוסיפו וכתבו שאע"פ

52. ואינו בכלל דין חי עיי"ש ברש"י בברכות דף נ"א ע"א ד"ה חי, ובתוס' שם דף נ' ע"ב ד"ה מודים, ובתוס' שם דף ע"ו ע"ב ד"ה כדי. וכן אינו בכלל מלא, דיכול לטעום ועדיין יהיה חשוב מלא אף שהוא פגום, וכמבואר שם בדף נ"ב ע"א שכל החסרון בטעמו הוא שפגמו, ולא שאינו מלא.

כוס שנעשה מנייר שהוא כלי רק לשעה ואינו חשוב, לשיטת בני נרבונא [המובאים בתוס' בשבת דף ע"ו ע"ב ד"ה כדי] שחי פירושו שלם, והכוונה שיהא כוס נאה. ואע"פ שאין זה הפירוש להרבה מפרשים, אולם בשו"ע סי' קפ"ג סעי' ג' פסק כן שצריך לחזור אחר כוס שלם.

← **והנה** מלכד שסברא זו שבכוס שאינו אלא לשעה יש לדון עליה ולומר דכאן אין חסרון בכוס עצמו, דהוא אינו שבור ואינו מלוכלך, עוד זכורני שראיתי במעגל טוב להחיד"א (ואולי בספר אחר מספריו) שהיה פעם אצל גביר אחד לקדוש ועשו קדוש על כוסות העשויים ממיני ממתקים כמו שעושים היום כוסות משוקולד, ומיד לאחר הקדוש שברו הכוסות ואכלו, והיה לפלא בעיניו על עושרו של הגביר ההוא. אמנם לא מיחה בידם, וגם לא רמו בספרו שם שיש מה לפקפק במה שעשו. ואין נראה לחלק בין כוס העשוי מאוכל העשוי לשעה, לכוס העשוי מפלסטיק או נייר לשעה ופשוט.

ולפי מה שביארנו עתה, כל הנדון הנ"ל אינו נוגע בקדוש היום בבוקר שאין בו אלא ברכת הנהנין ואין צורך בחשיבות הכוס, והעיקר הוא להקפיד על היין שיהיה בו שיעור רביעית ושלא יהיה פגום.

ובדין זה שטעמו פגמו עיין במאירי בפסחים [דף ק"ה ע"ב] שכתב וז"ל: גדולי הדורות שלפנינו כתבו [לדן טעמו פגמו] דוקא לברכת המזון וכן לכל ברכת חובת כגון קידוש והבדלה וכו' אבל לענין בורא פרי הגפן טעמו לא פגמו ומברך עליו בורא פרי הגפן הואיל וברכת הנהנין היא אפי' מאה זה אחר זה אין להם ליהנות בלא ברכה. ואין נראה לי כן שאם כן למה אמרו במי שאין לו אלא כוס אחד קידוש לילה קודם לשל יום יקדש בלילה ויטעום מעט ויניחאו למחר, אלא אף בבורא פרי הגפן כן. ומ"מ יש לי לתרץ לדעתם שמאחר שאותו קידוש של בורא פרי הגפן נתקן להם לכבוד שבת כדי לקבוע סעודה על היין כמו שנבאר בסמוך הרי חזר לו כדין ברכת חובת ודינו כקידוש והבדלה הא כל שבא לשתות מתורת רשות אף על פי שנפגם צריך לברך בורא פרי הגפן, עכ"ל.

ומבואר בדבריו [למעין בדבריו היטב] שסברתו היא שבטעמו פגמו שאפי' בורא פרי הגפן שהיא ברכת הנהנין אינו אומר עליו, אלא שהביא שגדולי הדורות לא כתבו כן, ונ"ל שכוונתו לדברי הרשב"ם בפסחים [דף ק"ו ע"א] ד"ה קפיד, וכן העתיקו דבריו בתוס' בברכות [דף מ"ב ע"א ד"ה טעמו], ויישב שם השמועה לדבריהם.

והוא דבר פלא שלא יברך בפה"ג, אע"פ שיש לישב קצת את דבריו, דכיון שהדבר פגום אין זה כבוד להזכיר ולברך להקב"ה על דבר פגום, ומותר לשתותו בלא ברכה. ועי' בגמ' ברכות [דף נ' ע"ב] שמפורש שם במי ששכח והכניס אוכלין

לתוך פיו בלא ברכה אם אינם נמאסים כשפולטן פולט ומברך ואוכל, והא בזה כו"ע יודו דהוי יותר פגום מאשר אם שתו מהכוס, ואעפ"כ כתוב שמברך עליהם, וזו ראייה ברורה וצ"ע.ג.

ואולי כוונת המאירי לא לפוטרו לגמרי מברכה, אלא שברכת בורא פרי הגפן שתקנו במיוחד ליין משום חשיבותו זה אין לברך ביין שנפגם, אבל ודאי יצטרך לברך עליו לכאורה שהכל או בורא פרי העץ לפני שיהנה ממנו, וכמדומה שיש לדקדק כן בדבריו שדייק כמה פעמים לכתוב לענין בורא פרי הגפן, וזה לכאורה נראה יותר ממה שכתבנו לפני כן, ולפי"ז גם הפלא חלף הלך לו. אולם עדיין צ"ע, כי נ"ל כוונתו כמו שכתבתי בתחילה כי כך מורים פשטות דבריו.

סבום:

- א. בקידוש היום שאין בו ברכת המצוות אלא ברכת הנהנין של בורא פרי הגפן, אין צריך להזהר בכוס ככל הדינים של כוס של ברכה.
- ב. רק צריך להזהר שיהיה בו רביעית ושלא יהיה יין פגום, כי כיון שצריך לברך בורא פרי הגפן מדין קדוש היום צריך שיהיה שיעור ביין ושלא יהיה פגום.

סימן קי"א

יש לו רק ב' סעודות לשבת

שו"ע או"ח ריש סימן רצ"א.

כתב המג"א בריש סימן רצ"א, וז"ל: מי שיש לו מזון ב' סעודות ואם יחלקם לשלוש סעודות לא יהיה לו לכל סעודה לשבעה, מוטב שיאכל ב' סעודות לשבעה וכו'. עוד כתב, ונ"ל דמ"מ אם נמשכה סעודת הבוקר עד אחר חצות יחלקה לשתיים וכו', דהא מ"מ ישבע כשאוכל שנית וכו', ע"כ.

ודבריו צ"ע במה שכתב לחלק סעודת הבוקר לשנים ושתתקיים השביעה כשאוכל שנית, דודאי שאין כוונתו דבסעודה ראשונה של הבוקר קיים לשבעה, דהא ודאי אינו כן דהא גמר ובירך ולא שבע. אלא ודאי דבסעודה שלאחר חצות יקיים לשבעה. וא"כ הגע בעצמך הרי עיקר חיוב סעודות שבת הם ב', אחת בלילה ואחת כיום, ומה שיאכל אח"כ אין זה אלא סעודה יתירה, (ואם שכח רצה כברמה"ז בסעודה היתירה אינו חוזר). ולמג"א יוצא שבסעודה שאכל קודם חצות שבה צריך לקיים סעודה ב' של שבת, הוא לא

שו"ת

משיב דבר

חלק ראשון. וחלק שני.

אשר השיב לשואליו בדבר ה' הלכה למעשה

רבינו הגדול הגאון האמתי המפורסם בכל קצוי ארץ זקן ויושב
בישיבת עין חיים דוולאזין כחמשים שנה רשכבה"ג גדול מרבן
שמו מודה נפתלי צבי יהודא ברלין זצלה"ה.
ר"מ ואב"ד דוולאזין בעל המחבר העמק שאלה" על השאלות
והעמק דבר" על התורה.

בהוצאת אשת הגאון זצלה"ה ובניה.

מהדורה חדשה עם מאות תיקונים ומראי מקומות בתוספת מפתח הענינים מפתח
הש"ס בבלי וירושלמי ורמב"ם

שנת תשנ"ג לפ"ק
פעיה"ק ירושלים תוכב"א

30

דא ודאי דמקלת השם חמור מכולו שם כמבואר לענין חולין דקיי"ל חולין כולי' ולא מקללו וקסבר המ"ז דהכהוביה על המגלי' כחין לשיטה דמי ונרע עוד דבאמה לא נזכר אישור חוץ לשיטה בנמ' אלא התום' במנחות (ד"ל) ד"ה שלשה כהבי בשם ר"ת דש לריך להיות טולו בחוץ הדף . וכ"כ הרמב"ם ומש"ה כ' במ"ז דמטות הוא יותר נראה כתל' מחוץ לשיטה . והביא עוד רא"י מגט שפוסלין על קלף הדבוק היינו משום שהוא דומה לחוץ לשיטה . ומכ"מ נראה לי שהיה לו יסוד מסוגיה הנמ' והיינו מדהניא במנחות שם . רשב"א משום ר"מ א' אין כותבין את השם כו' כינר עושה מסלק את היריעה כולו ונוטה . ואמאי לא נקדור איזה היבות ולעשות עלאי ולכתוב עליו את השם ג"כ והרי רשב"א משום ר"מ א' דעושין מטלית כדחניא במ"ם פרק ב' . אלא ודאי משום דר"מ לעטמיה שאין חולין את השם מש"ה אין כותבין את השם ע"ג עלאי ממילא לדין דקיי"ל חולין גאון השם ה"ז דכותבין את השם כולו ע"ג עלאי ולא מקללו [וראייתו וכו' וזה אין סברא לומר כו' ולדין דכותבין השם על מרום המחך ע"כ כותבין השם על העלאי דמז"ל ואפשי פלוגתא לא תפשיין . באמת לפי דעוהו שחלוי במחך שפיר כ' דמג"ל הא . אבל המ"ז דמה הא לחולין והיינו הך] איברא גם זה החידוש לדמות מטלית לתל' קשה להעלות מדעתנו . ויותר י"ל דכמו דפליגי בזה גופא גמ' דילן עם המ"ם פ"ה דשם חני' רשב"א אומר משום ר"מ אין כותבין כו' רשב"א גזנא את היריעה מכו' דלר"מ יש תקנה דהיינו מטלית ולזה כוונת התום' סד"ה ר' יוסי א' דע"כ אליב"ד דר"מ פליגי כו' וחסר בלשון התום' משום י"ל דפליגי בעיקר דין גמ' דהני במ"ם פ"ב דרשב"א משום ר"מ מחיר מטלית וה"ק אוסר . ולפי גמ' דילן מוחלפת השיטה דר"מ אוסר מטלית . וזהו מחייב עיקר היתר של מטלית שאין לו יסוד עפ"י מ"ם . וכבר תמה עלה הגאון ח"ס ז"ל ומה שחלה מהרי"ק בירושלמי דחניא דחולין במטלית מבואר שיטה הרמב"ם דקאי בהפלין והוא הלמ"מ בודאי . אבל לדברינו הוא משום דלפי ש"ס דילן ס"ל לרשב"א אליב"ד דר"מ שאין כותבין ע"ג מטלית . וע"כ ת"ק אית לי' כותבין והכי קיי"ל . ויכולני עוד ליישב הענין בא"א דהמחלוקת במ"ם פ"ב דת"ק אוסר מטלית ור"מ מחיר במקומה קיימא . ות"ק הוא ר' יהודה דס"ל שהדבק וההפירה אינו עושה לגוש אחד ולעטמ' במ' נגשים פ"י לענין פסיקא שגפסקה וקסרה אי מטמא כנגישים . ולעטמ' קאי בשבת (ל"ח ב) דקאמר לר' נחמ' הא דכתיב חמים דליתי שלמים ולא ליתי דנסרא . ור' יהודה לעטמיה לא מצי מדרים הכי דפטיעא גם בלא חמים שלא מהני דבק . ובה קיי"ל כת"ק כנגשים וה"כ קיי"ל כר"מ דעושין מטלית . אבל כ"ז מייירי בקלף עד שלא נכתב והי' בה נקב ס"ל שפיר לר"מ דעושין בה מטלית וכותבין עליו . אבל אם כבר נכתב איזה היבות ביריעה ונתקדשה זו החתיכה בקדושה היריעה שיש בה פ"ה אלוהיות . ואי נקדור איזה היבות לעשות עלאי יהי' הורדה בחתיכה זו מקדושה . ואע"ג שגם עתה יגנו את היריעה אינו דומה קדושה ויריעה מקדושה חתיכה של ג' ור' היבות ומש"ה א' גזנא את היריעה כולה . ואע"ג דא"כ הוא מוריד את היריעה ממעלה שהיתה מדובקת עם כל התורה הא לא איכפת לן שהרי לפי שהיא בעת אינה ראו' לכך להיות דבוקה ואין הדבק טוב . והיינו אומר לפי זה דודאי כך דעה תלמוד דילן שלא נזכר היתר קליפה ולא קריה והיינו משום דאסור להוריד חתיכה זו שקולף או קודר מקדושה . ולפי זה אילי הכותב מהרי"ק ממה שראה ס"ת של קדמונים והי' בה טלאים הרבה ול"ק מידי דאזהה ס"ת הי' מתחלה מנוקבת ועשו טלאים . וכן אם עבר הסופר וקדר ועשה מה שעשה שלא ע"פ דין כשר אבל לכתחילה אסור לקלף ונס לקדור איזה כתב . אבל מה נעשה וכבר נהגו להקל ומלאתי מקום לומר דתליא במחלוקת ר"מ ור' יוסי ספ"א דפסחים אי שורפין תרומה עמאה עם הטורה . והנה בדעת ר"מ שאמר מדבריהם למדנו ששורפין תרומה עמאה כו' יש מחלוקת בנמ' אי למד מדברי ר"מ סה"כ . וס"ל לר"מ דכיון דכיון סוף ההרומה לשרף לא איכפת לן בשמירתה כלל וה"ז דומה לכבר נטמאה ולא משום פסיוה כ"ד . שהרי בבהמ"ק שפרש ג"ר נטמאה כולו התומאה עם בשר שנטמא באה"ש ושם לא הי' יזיר פסידא בענין הקרב אלא שזה היתר פשוט ולא י"ל ששורפין תרומה עמאה כו' ר"מ ור' יוסי ספ"א דפסחים אי שורפין

כלי שם לורך ומיקון למעשה נקדושה אפשר דאפי' לורך תקן היריעה או פסידא דכתיב יריעה ג"כ אסור ולא דמי לתרומה טהורה שסופה לשרף כמו טמאה . אבל למ"ד דר"מ למד מדברי ר' יהושע שאמר אם יכול להגיל רביעית בטהרה יגיל ואם לאו יטמאה ביד משום הפסד חולין . ונחלקו ר' יוסי ור"מ אם מושפין להפסד מועט דעלים ג"כ או דוקא להפסד מרובה חשאו . ומעתה הרי דודאי אסור לעמאות את התרומה כ"ז שהיא טהורה א"ע שסופה לשרף . אלא משום פסידא דעלים שרי . וה"ג א"ע דאסור בחנם לקדור החתיכה מכלל היריעה מכ"מ משום פסידא דיריעה שרי וא"כ כו' יוסי ודאי שרי תלמוד דילן עם המ"ם אליב"ד דר"מ . ואכן קיי"ל כו' יוסי ודאי שרי לקדור ולקלף כדי לתקן היריעה והא דלא חני בבירויא ניחא שפיר דודאי איש מותר אלא מלך הדומק . אבל אם אפשר לתלות או למחוק או לגרור עדיף ואסור לקדור ולקלף ולהוריד מקדושה :

הויצא

מכל זה דלא מיבעיא דפסק שו"ת חיוטך ב"י איני רואה להלכה ואפי' פסק מעיל נדקה אין לו יסוד . ואם כי קטנתי לחלוק על פסק הגאונים ז"ל מכ"מ אחר שראינו שהגאון רע"א ז"ל הביא בשם שו"ת גן המלך דאפילו מקלת השם כבר נכתב על העלוי אלא שאמר לכתחלה מט"א אין לנו לפקפק ע"ז . ומכ"כ אם כבר נכתב . ח"ו לפסול ולגנוז את היריעה ולהוריה מקדושה בלי יסוד חוק וגם לא נזכר בראשונים ז"ל . איברא לענין לכתחילה כ' הגאון הכ"ל בדרך עלה שאין לכתוב מקלת השם על העלוי שמה יתפרד ויהי' העשה ולא מן העשוי . ובאשר נוף הספר אין בידי אין לי לסבור א"ע' דיש לו פרכא חדא דהעשה ולא מן העשוי לא שייך אלא אם התחלה נעשה שלא בהכשר . אבל אם אה"כ נתקלף לא איכפת לן כמ"ם המג"א בה"ז ובס' תרכ"ו . והו דעיקר פסול העשה לא מן העשוי כמ"ם לא נכתב בגמ' ולפי פירש"י בסוכה (ל"ג) לא שייך זה הפסול אלא בזמנים ובסוכה דכתיב בהו העשה אלא שקשה מדאיתא במנחות לענין מוחה חששה ולא מן העשוי וביארתי בזה כשאלתם ס' קמ"ה ויותר אין להאריך הני העמום בעבודה :

גפתני צבי יהודה ברבי

סימן פ

בעוה"א אדר שנה תר"ם ויילנא .

דע"ד הקארעקטין בבית הדפוס אשר רובי עליס מושלכים לאשפה → וגם דורסים עליהם . וגויס מחשוללים בהם בבית המטבחים שלהם וכדומה אי מותר לשרפם ולאזרם בידים :

ורבאורה לא מיבעי החומשים והסידורים שיש בהם איכרות . והמאבד ושורף לוקה משום לא תעשו . ואע"ג דבשעת הדפסה לא נתקדשו בפירוש ולענין הכשר סת"מ בעינן שיקדש בפה כמבואר ביו"ד ס' רע"ו . מכ"מ גם סתמא בקדושה קיימי דדמי לעוסק בלאו ענין דקיי"ל כו' יוסי לענין מע"ש וקידושי אשה דהוי כמו שפירש . ומש"ה אין המנהג לקר' מלה בשם ולומר שהוי חלה אלא משום דהאשה מצרכת והוי עוסקת בענין וממילא מקדשה והא דאסור לקרוא בס"ת עד שיפרש הקדושה בפה גם בכלל הס"ת גם בקדושה האזכרה היינו משום דמכ"מ הקדושה מיקבע יותר בשעה שפרש בפה . ומזה הטעם תנן בתרומה ותלה כ"ס וקורא שם וכבר ביארתי בהע"ש ס' ע"ג אות ג' דבשעה שמקיימין המילה כהנחה שההניס אוכלים התרומה ודאי המילה לקרא שם בפה ולומר שהוי תרומה או חלה משא"כ בשעה שהכרכת לשירוף התרומה יותר טוב שלא להקדיש בייהר אלא כדי לזאת י"ח ומש"ה א"ל לקרוא שם וביארנו דבזה מדויק לשון המשנה בפסחים מ"ו המפרש חלה ביו"ט ש"פ רא"א לא הקרא לה שם עד שהתפיר ר"א וכו' אלא מפרשה ומנחה עד הערב והם החמיה החמילה . ולא תנן מפרשה וקורא לה שם אלא משום דלר"א שאכלת שפיר קורא שם משא"כ לר"י שגשרפת יותר טוב להפריש לבד . והנה בקרבנות מוצה ג"כ א"ע' דמקדש במחשבה כדאיתא בשבועות (כ"ז) מהא דכתיב כל נדיב לב עולות . מכ"מ אסור להקריב למזבח עד שיפרש בפה הי"ז עולה לה' כדחניא בס"כ ובגדרים (י') דלריך לומר קרבן החלה כדי שלא יוציא ש"ס לבטלה אלמא דכשינן מיהו דבור ממש . ואפי' ככור

דקדוש מרחם ס"ל לרבנן דר"ש דמלוה להקדים צפה וכן בשפיר
 מטא דיוה"כ דהגורל קובעו מכ"מ חן ואומר מטא לה' מש"ה
 גם באזכרות דס"ת טובה לקדש צפה שיהא נגמר ונקבע הקדושה
 ביותר. אבל אם זה מעכב ממש אין הדבר ברור כ"כ ואכ"מ. הא
 מיהא פשיט דמכ"מ אפילו לא קידש צפה חל על האזכרה קדושה
 שיהא המוחק לוקה משום ל"ת אפילו הקארעקטין של שארי ספרים
 שאין בהם אזכרות מכ"מ ה"ז בכלל כתבי קודש שאסור לשרפן
 ולאבדן כמבואר ברמב"ם ה' יסוה"ט פ"ו :

איברא עד שאנו חוקרים על הקארעקטין שכבר לדפסו נקום
 ונלווח כמו כן על סחירת אותיות של שם שנסדרו ביד
 המסדר וה"ז כמו מוחק כמש"כ בהגהת רמ"א אר"ח סי' ש"מ לענין
 שנת דאסור לשבור עוגה שיש בה אותיות משום מוחק. והרבה
 חקרו האחרונים בפתיחת ספר שרשום אותיות על הדפין. ומכש"כ
 לענין איסור דלא תעשון כן דסותר ה"ז כמוחק. ונהי דלענין שנת
 יש מקום להקל בכ"ז לפי דעת הערוך וסיעתו דפ"ר דלא יוחא ליה
 שרי בשבת. וביארטו בהע"ש סי' ק"ה דגאוני קמאי קיימי בהאי
 שיטתא אבל זה אינו רק באיסור שנת משה"כ בשאר איסורין אע"ג
 דדבר שא"נ שרי בכל איסורי תורה מכ"מ פ"ר דלא יוחא ליה לא
 קי"ל כר"ש דמחיר גם בשאר איסורין. ולזה כיון השאלות שהביא
 התוס' שנת (ק"י ז). הא מיהא קשה האריך פשיט להיות סחירת
 אותיות של סידור האזכרות :

אלא עיקר היתור משום דא"ע"ג דסתמא להם קדושה קהי מכ"מ
 אם כיון בפירוש שלא לקדש ודאי אין בהם קדושה אזכרה.
 וכמ"ש הרמב"ם שם דמס"ה ס"ת שכתבו מי ישרף עד האזכרות
 מפני שלא כתבו לשמו אלא שמעלה בדעתו שזה כשאר הדברים כו'
 וממילא במקום שיותר טוב שלא לקדש השם חין בכתמא לשמה וכמו
 במית למ"ד שא"ל כיונה מ"מ אם כיון בפירוש שלא ללאת לא ילא
 י"מ. וה"ה במקום שיותר טוב שלא ללאת י"ת מליה מחמת חיזה
 טעם בכתמא ג"כ לא ילא. וכמש"כ בהע"ש סי' קנ"ד להכריח כו'
 מפסק הסו"ע דקיי"ל כבבוב דשמואל דכפשו ואכל מלה ילא. וה"כ
 קשה הא דליחא בפסחים (קט"ו) ובכל חזרת לפני מלה לירך לברך
 על הזרת שחזר מלה. והקשו הית' מהא דכפשו ואכל מלה ילא
 ויישבו דשיגי על אזהרה דשמואל. אבל חנן דקיי"ל כבבוב דשמואל
 ז"ל דכיון דיותר טוב שלא ללאת במלות מרור לפני מלות מלה הו
 כמו שפ' שאובל שלא לשם מליה. וה"ג בקנין דסתם חזירו ש"א
 קונה שלא מדעתו וזכ"מ כיון שאי מכיון שלא לקנות לא הגי מש"ה
 אפילו בשהם במקום חיבורא אי' במס' ז"מ (ל"ז ז) דאיסורא לא
 יוחא ליה דליקני. וה"ג לענין קדישת אזכרה מש"ה אע"ג דבחושים
 וסידורים הנדפסים טוב שיהי' האזכרות קדושים כדי שיעל ללימוד
 ולתפלה דמייכת ממעשה רבא דר"ח דהוי מקדש גם יותר מן הדין
 כדי שיעל לקריאה בני בי רב. ומש"ה הקפידה תורה בס"ת של
 המלך שיהיה נכתב ע"י הכהנים הלויים היינו ת"ח כדי שיעל יותר
 לתכלית הנוסח. מש"ה גם בכתמא יש בהם קדושה. אבל השדור
 שאין עומד לקריאה ולמוד יותר טוב שלא לקדש. ומש"ה גם בכתמא
 לא מיקדשי האזכרות ומהו העעם חין אזכרה על שריפת האזכרה
 של הקארעקטין שמחלה לא נדפסו כדי ללמוד בהם :

ועדיין היה מקום לומר דיש בהם איסור מיהא כמו כתבי קודש
 דאפילו לא כתבו לשונה אסור לאבד. וכמש"כ הרמב"ם
 ה' ס"ת פ"ו דס"ת שכתב מין הוי כחומש מן החומשין. וה"כ נבי
 שהחירו חז"ל לשרוף ספרי המינין. וגם לזו ע"ז כדי להניח להם
 ולפעולה שם וזכרון בשרחל מכ"מ כל"ז איסור ג"כ חיבת מיהא
 לאבד בידים דברים שכדושה :

גלאבל נראה דזה האיסור אינו אלא כשנכתבו ע"מ שיהי' קיימין
 להשתמש בקדושתן משא"כ אם מחלה ברו' ע"מ לאבדם
 שאין בזה איסור כלל. וכהא דתניא בע"ז (י"ג) חין מקדישין ואין
 מעריכין בזה"ו ואם הקדים והחריס ה"ז העקר ואיזהו עיקור ניטל
 דלת בפניה והיא מהה מאל"י. ומקשה התם אמאי לא נשקר בניסור
 פרסות מן הארבעה ולמטה ומשי' אמר' אבי' משום בזיון קדשים
 ומקשה תו ולישונייהו גיטערא ופירש"י דבהא ליכא משום בזיון קדשים
 דמתה מרר ומשני דאסור משום לא תעשון. ולכאורה קשה מאי מקשה
 ולישוני גיטערא אכתי הו איבוד קדשים אפילו בלא אזכרה דל"ת

אסור כמו כתבי קודש. ובאמת היינו הך דבזיון קדשים אלא שא"כ
 הבזיון גדול כמו נשירת הפרסות דלא מתה מהר והולכת בשוק
 ומחבזה לזמן מרובה. אבל ודאי המאבד קדשים היינו מבזה ומש"ה
 כתב הר"ש במס' ע"ז פ"א ס"ג דגם טעל דלת בפניה טו' הוי
 בזיון קדשים וכמ"ש בפי"ה שם דודאי הכי הוה דכבוד קדשים הוה
 להחיותן ולפרנסן וכדאן במשילה פ"ג דולד קדשים ואחרים ממגדבים
 כן. ופי' התוס' והרמב"ם שמתגדבין לפרנסם כולדות שלא ימשו.
 ומסוניהו זו דע"ז שם יש ללמוד ג"כ כמ"ש הר"ש דנעילת דלת
 הו' ג"כ בזיון קדשים ממשקשה בפשיטות ולישוני גיטערא דבזה ודאי
 הו' איזה בזיון בידים אלא ודאי מדמוחר לנעול דלת משום דלא הו'
 בזיון גדול ושרי ה"ג לשווי גיטערא דהוי נמי בזיון מעט. ומש"כ
 דבזה יש אזכרה דל"ת. איברא לא מלינו שהחירו לעשות בזיון קטון
 בדברים שכדושה אלא בהקדים בזה"ו שמחלה נחקש ע"מ לאבד
 ושלא להשתמש בקדושתן אבל אם הקדים בזמן הביט ונחרב הבית
 אסור להכניס לביטה ולנעול דלת בפני' ג"כ. ובאמת הו' נראה בזה
 ליישב הטעם שלא מלינו זה היתור בבכור לנעול דלת בפני' משום
 דקדושתו מרחם ואינו תלוי בדעת בעליו מש"ה אסור לאבד בידים
 אפילו במקום שאפשר לנ"א לירי ממשול. ומהו הטעם בארנו בהע"ש
 סי' ק' הא דבהקדש בזה"ו פשיט דשרי לכתחלה להחליף ולחלל על
 ש"פ כמבואר במס' ערכין (כ"ט) והכי פסק הרמב"ם בזה' ערכין
 פ"ח ובמע"ש כ' הסו"ע יומא (ע') בכמה הוכחות דאסור לחלל על
 פחות מכווין. וכן הרמב"ם נסחפק בזה. ולדברינו מיושב שפיר
 דבאמת הוי בזיון קדשים כדאיחא זירושלמי מע"ש פ"ד ר"ש דרבי
 הוי מקפיד על אילין דרומאי דהוי מולולין בה. מש"ה בהקדש דמחלה
 והקדש לאבד שרי משא"כ מע"ש דהרמב"ם דמתמנה נינו. וה"ג
 בג"ד דוקא כתבי קודש שניטו ללימוד אע"ג דנכשלין בכלאתן מכ"מ
 אסור לאבדם ולשרפם בידים משום בזיון כתיבי קודש. אבל
 הקארעקטין דמחלה נדפסו לחיבוד חין אלא כמו שטרות שכתבו
 בהן אזכרה קודש תקנת יוחנן כה"ג שודאי לא נזהרו מלשרוף לאתר
 פירעון. ומהו הטעם שמחלה נכתב ע"ד כן ה"ג שרי לשרוף בידים
 הקארעקטין ומליה נמי למ עבד הכי כי היכא דלא לית לירי תקלה
 של בזיון גדול שיהיו מועלים באשפה ונייס יתעללו בהם והוי כמו
 ע"ל דר"מ בסגדרין (מ"ו) על המקרא כי קללת הלהים חלוי משל
 למש"ד כו' כל הרוחה כו' ה"ג לורת האזכרה וכתיבי קודש של החומשים
 דומה לאזכרה וכתיבים של הקארעקטין. וכל הרוחה לורת האזכרה
 וכתיבי קודש מהבזה טו' ע"כ אחרי שאין בהם אזכרה דל"ת משום
 דלא נחקשו מעולם כמ"ש שרי ומליה לשרוף בידים וכמו בהקדש
 בזה"ו דהוי שרי לעשות גיטערא בידים אי לא הו' אסור משום לא
 תעשון וואין לחיות ולומר דדוקא בהקדשות החירו לעשות בזיון
 האבוד משום שלא יבא ישראל לירי תקלה בידים כמ"ש הסו"ם דר"ה
 יושל חין לתמוה על צטר בזה"ו אמאי לא הגרינו לנעול דלת שלא
 יבא לירי תקלה ואפשר דעיקר היתור בשארי קדשים ג"כ אינו אלא
 משום הכי וכ"כ ח"כ מלי מקשו מבכור שאינו אלא קדשים קלים
 ואין בהם מעילה. ואע"ג דעדיין יש לחוש משום גיזה ועצורה
 דבאזכרה מכ"מ ה' מקום לומר דדוקא משום איסור הנאה כ"ש
 חשבו ולא לאיסור גו"ע שאינו מלי כ"כ. תדע דתניא בפי' אלו
 דברים אמרו על הלל מעילם לא מעל חרם בעולתו אלא מביא לעזרה
 ומקדשו משמע דוקא עולה הוי עביד הכי ולא שלמים. והכי נראה
 מדחי' פ' שוה"ל ח"כ מקדים חרם פסחו בשבת ומגינתו ברגל וקשה
 לי אמאי לא קאמר כמו כן עולה רחיתו דשרי להקדים ברגל. אלא
 ז"ל דעולת רחי' פשיטא דשרי להקדים ברגל שהרי אסור להקדים
 לפני הרגל. משא"כ הוי דשרי להקדים בערב שבת ועו"ט. מכ"מ
 אם לא הקדים שרי להקדים בשבת ורגל. ובהו מיושב עוד הא דחי'
 בינה (כ') ת"ר מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו לעזרה לסמוך עלי'
 בזו"ט כפרו עליו וכו' ח"ל נקבה היא ולזבחי שלמים הבאתיה טו' עד
 כל מי שרואה לסמוך יבוא ויסמוך. והמה עלה הגאון טורי חנן
 בתגינה מה ענין סמיכה למחלוקת דמביחין עילת רחי' בזו"ט. אבל
 באמת בימי הלל עוד לא הו' מחלוקת דעולות שרי בפירוש איתא
 בשבת (ט"ו) דלא נתחוק שמאי והלל אלא בני' דברים והא דנתחוק
 בשבת הוה פלוגתא דרבוותא קמאי אלא עיקר הקפד הלמדי שמאי
 היה משום שידעו דהלל אינו מקדים עולה ביום הקודש. וה"כ ע"כ

קלן מה דלא המו דרין בתראין אחרנין שראו הארות שרם קולות, מה שראו ראו הורות האחרונים. את הקולות, כד"א ישעיה ווארא את ה'. וארא ה' לא כתיב אלא את ה'. אוף הכא אף כאן וכל העם ראים הקולות לא נאמר אלא את הקולות. כנוונא דא מעין זה את השמים ואת הארץ, דהא אתין דבאורייתא לאסתכלא באורייתא בחכמתא אתייהבו שהרי האת"ם שבתורה ניתנו להתבונן בתורה בחכמה. כבד את אביך ואת אמך משלי: כבד את ה' מהונך. וכלהו לאתכללא בהו מלה אחרא וזכום לכלול בהם ענין אחר אוף הכא את הקולות לאסנאה הוא אף כאן אית לרבות הוא קלא אחרא לתתא קוד אחר למטה דכניש לון לגביה מה דנפיק מנייהו שמכנס אותם אלין, את מה שיוצא מהם דביה חמואן ומסתכלן בחכמתא עלאה כל ננזין עלאין וכל רזין טמירין וסחימין שבו רואים ומתבוננים בחכמה העליונה כל נגזים עליונים וכל סודות טמירים וסחומים מה דלא אתגלייא לדרין בתראין דאתו בתריהון ולא לדרין דיתון לעלמין עד זמנא דיתתי מולכא משיחא מה שלא נגלה לדורות אחרים שיבואו אחריהם ולא לדורות שיבואו לעומדים עד הזמן שיבא המלך המשיח דכתיב ישעיה נב כי עין בעין יראו ושוב ה' ציון.

תוספתא. שייך לך ס"ח ע"ב. להלן נביא הביאור מהספר בריית יצחק להרב יצחק אייזיק חבר, תלמידו של הגר"א.

בטמירין דטמירין כו'
נודע כי עתיקא קדישא נקרא כן בגלל העלמו שהוא מעולם יתרו מכל הפרצופים, ועוד שהוא מתלבש בכל האצילות. כי א"א מלבישים הירידים שלו עד הפרסה שבאמצע פרצופו ומשם ולמטה מלבישים אותו הור"ן ולכן נקראים גופא דע"ק שאיכרים שלו טמירין וגוונים בפרצופים של מטה, ואילו רישא דע"ק הוא מגולה כמ"ש באד"ו בראי עתיקא לא אתגליא אלא רישא כלתודו וכי. ויש כהאי עתיקא כהאי עתיקא נכלל בזה שאין לו רמין בפרצופים שחתתו, שאף שכולם מחלכשים זה בזה אבא באימא ואימא ברא וכו' ומ"א בנוקבא, מכל מקום אין מתלבשים אלא מחוץ שלהם ולמטה. ונודע כי עד החזה של כל פרצוף הוא סיוע הפרצוף ומשם ולמטה הוא לבד מגופא שפרסה ודמיון הם מסלקים כל האורות למעלה. ומצא שכאמת כל פרצוף עיקרו מגולה. מה שא"כ ע"ק שא"א הם המלבישים את הירידים עד החזה וא"כ מכסים את עיקר אורות ע"ק, ולכן נקרא הוא טמירין יתרו מכל פרצופים האחרים.

ולזה תדע נכון למה לא גילה הרשב"י פרצופי א"א באד"ר אלא קודם פטירתו בא"ו. ואמרו המקובלים בנין דא"א כמולא כלילן. ור"ל שכיין שהם עומדים במקום עיקר האורות של ע"ק ולא נתמצמו עדיין לכן גם הם מכוסים. ומה חבין הטעם למה אין פגם מגיע אל א"א כי אין שם אחיזה לקליפות כלל. והענין כי אין לקליפות אחיזה רק במקום שנתרן האורה כמ"ש האר"י ז"ל בענין טומאה מה וכמ"ש בזהו שאין הברכה שורה על מקום ירק כי שם הם מבחינה מאנן הכירין בורות שבורים אשר לא יכלו המים. ולכן **כל כלי הראוי עדיין לבית קיבול, מקבל טומאה** ואסור להשתמש בו כדי שלא לחת להם אחיזה במקום שאינו צריך. רק שברי כלים שאינם מק"ט כי הם מטטרא ולהון הראוי להם לחיתום כסוד ומלכותו בכל משלה כידוע. לכן עיקר אחיזתם הוא בור"ן שהם עומדים במקום שנתרן האור מחצי פרצוף עתיק ולמטה. מה

← **ואת הלפידים.** בקדמיותא בתהילה ברקים, והשתא ועכשיו לפידים. בלא הר הבל אחר אבל מדאסתקנו בתקוני לאתחזאה, אתקרון הכי אבל לאחר שנתקנו להראות נקראו כך. ואת קול השופר. האני רבי יצחק כתיב תהלים סב אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי, כד"א אנכי ולא יהיה לך. א"ר יהודה קל בשפר מבעי ליה תיילי בשופר השפר למח. אלא ההוא קול דאקרי שופר איתו קול הנקרא שופר דכתיב ויקרא כה והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביום הכפורים, ברא אתקרו שופר בזה נקרא שופר. א"ר יוסי, מה שופר אפיק קלא אשא ורוחא ומיא מה השופר מוציא קול כאש רוח ומים אוף הכא בלא אתכליל בהאי אף כאן הכל כלול בזה ומדא נפקין קלין אחרנין ומזה יוצאים קולות אחרים. א"ר אלעזר, קול דנפיק משופר דמשמע דשופר חד וקוד נפיק

נפש ביאור המאמר ידיד

מהשופר שהוא המלכות שהיא נאולתה של ישראל **דכתיב והעברת שופר תרועה** שפר בבינה תרועה במלכות ולכן יש בה ג' סימנים **בחדש השביעי** היא המלכות והיא שביעית (מחבירה) **בעשור לחדש** היינו תהיה הנמשך למלכות והיינו בעשור יורד לחדש **ביום הכפורים** אימא נילתא ובהיות קשר ותיקון המדות האלו, לכן **בדא אתקרי שופר** בזה נקרא שופר דהיינו לשון שפירו כדלקמן, שהיא מתקנת ועתה לפי"ק קול דאקרי בית שופר היינו התורה שהיא קוראת לישראל, עכ"ל הרמ"ק.

אני עליך שלא היו הקולות מתראים ונתקנים בתוך החושך אלא נראו מתוך המלכות הנקראת אלה, שהיא היתה אספקלריא שמתוכה ראו את הקולות. **חדש וארא את ה'.** וארא ה' לא כתיב אלא את ה' ר"ל שראת את ה' דרך המלכות הנקראת א"ה אוף הכא את הקולות לאסגאה הוא אף כאן א"ה לרבות הוא קלא אחרא לתתא קול אחר למטה, הוא המלכות **דכניש לון לגביה מה דנפיק מנייהו** שמכנס את כל הקולות אליה. **מדאתתקנו בתיקוני וכו' ויל הרא"ן ירצה** כי הברקים אינם נראים אלא ברצוא ושוב הי"ש בקדמיותא, אבל מדאסתקנו ונתמשמו מעש והיו נראים לעין כעצם ולא היו זזים ממקומם כדי שיכילו עיני כשר לראותם, קרי ליה לפידים מהרא"ן.

א"ר יוסי, מה שופר הנשמי אפיק קלא מוציא קול, ואותו הקול יוצא עמו **רוחא ומיא** רוח ומים (כך גרסה הרמב"ם שלא נודע אם) **אוף הכא** אף כאן כנמשל, דהיינו בעולמות העליונים **כלא אתכליל בהאי** הכל כלול בזה, דהיינו בבינה שהיא כוללת כל המדות ולהראות על עניינה שהיא כוללת כל המדות ומוציאה אותם מפנימיותה, קרא את הבינה קול השופר, ר"ל קול הכולל קולות ומים ורוח כשופר. וזהו כלא אתכליל בהאי. **א"ר אלעזר** ר' אלעזר מפרש שקול הוא ענין אחר ושופר הוא ענין אחר למוציא מדעת ר' יצחק גר' יהודה גר' יוסי שכולם סוברים שקול הוא שופר, ויש ר' אלעזר **קול דנפיק משופר** ואת בחינת הקול הזה יכלו ישראל להשיג אבל מולם לא השיגו השופר עצמו מפני העלמו אבל השיגו בחינת הקול וכל האמר שהשיגו הקול בכבוד ולא השיגו בחינת השופר בכלל, אלא

תאני רבי יצחק היה קשה לו מדוע נאמר קול השופר הרי הריבה קולות יוצאים מהשופר והיכול קולות השופר, ומתוך כתיב אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי הפסוק הוכיח על קול אחר שהיה כולל שנים כד"א **אנכי ולא יהיה לך** ששניהם נאמרו בריבוי אחר. א"ב גם כאן קול השופר הוכיח על כמה קולות מהרא"ן ולרמב"ם דרך אחרת במאמר וז"ל ירצה, לא אמר ואת השופר אלא את קול השופר, מורה שני עניינים א אנכי וגו' שהוא השופר עצמו והוא בינה. כי לא יהיה לך, שהוא הקול מהשופר הנמשך שהוא המלכות קול השופר זה יהודה פליג ולהוכיח דעתו בוקשה קול השופר הסת' ירצה, כל עצמו דקול השופר מה צורכין. **אלא ההוא קול דאקרי ביה שופר** אותו קול הנקרא

כפי הנראה נקיים
ז' פירוש יצחק נפש

ספר

בנין שלמה

על

שו"ע אורח חיים

והוא כולל

כמה שו"ת בעניינים הנגעים להלכה בדינים השייכים לחלק ארץ. וגם כמה תירושים ופירושים אליבא דינא בדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים ול בדינים השייכים לחלק תנ"ל.

אשר עלו על ביכורי רעיוני כימי נשרי בעור הזנן לאדם רעה וכעה קרב להדמם הספתי עליהם בחפסח טובה על העיקר בעזה.

סאתי

הצעיר שבכחונה שלמה בהרב המופלג בתו"ז וכו' מרה ישראל משה הכהן זללה"ה מר"צ בתוך עיר ואם בישראל פ"ק ווילנא המעמירה ה' יכוננה.

בעל המצבו הגותח וירושלים על כל הש"ס וי"ד הנקראים בשם חשק שלמה

חלק ראשון

ווילנא תרמ"ט

ועתה נערך וסודר מחדש עם מראי מקומות, ציונים והערות

ירושלים תובב"א תשנ"ב

ושתייה ומן הסתם מזמין גם לעניים על שולחנו, וכמו ביו"ט דצריך לשמח גם להלוי ולהגר והיתום והאלמנה, נחשב אצל הקב"ה כמו דהיה בונה מזבח ומקריב קרבן, דעכשיו שולחנו של אדם מכפר. דבקרבן נמי היה אכילת הכהנים מכפר וכדאמרין בפסחים נ"ט ע"ב ואכלו אותם אשר כופר בהם מלמד שהכהנים אוכלין ובעלים מתכפרין. ולפי' קמא דרש"י סוכה מה, כ דמיירי ביו"ט עצמו ג"כ יש לפרש על דרך זה, דאף דלר"א יוצא יד"ח בלימוד התורה מ"מ אין העניים נהנין מזה, והלכך אף דהעוסק בתורה א"צ לא עולה ולא חטאת, מ"מ חסר אכילת הכהנים. אבל אם עושה איסור לחג באכילה ושתייה דמי לקרבן לגמרי דגם העניים נהנין ממנו. ואפשר דזהו דכתיב גבי חג השבועות בפר' ראה ועשית חג שבועות לה' אלהיך מסת נדבת ידך אשר נתן, והיינו דיתן נדבות לעניים על יו"ט, משום דבעצרת הכל מודים דבעינן לכס, ואינם יכולין לצאת בלימוד התורה:

→ ובמקום אחר כתבנו לכאר כמה דאמר רבא שם

בפסחים הכל מודים דבשבת בעינן נמי לכס מ"ט וקראת לשבת עונג. ורב יוסף אמר שם הכל מודים בפורים דבעינן נמי לכס מ"ט ימי משתה ושמחה כתיב ביה. ואמרנו לפרש דכולהו חלתא זימני דאמרין דבעינן בהו לכס לדברי הכל, הכל מחד טעמא הוא. ע"פ מש"כ בשאלתות דרב אחאי גאון זצ"ל בריש פרשת בראשית דהטעם דמחייבין בית ישראל למינח ביומא דשבתא ולהתענג בו, משום דכד ברייא קב"ה לעלמא ברייא בשיתא יומי ונח ביומי דשבתא, וברכיה וקדשיה כאינש דבני ביתיה וכד מצבית ליה וגמר ליה לעבידתיה, עביד הלולא חד יומא, כדאמרי אינשי הליל בתי דכתיב ויכל אלהים ביום השביעי. ואמר לן רחמנא נוחו ביומא דשבתא כי היכי דנחי ביה אנא, דכתיב זכור את יום השבת לקדשו, ואסור לאיענויי ביה אלא מתבעי ליה לכו ישראל לאיענוגיה ביה במיכלא ובמשתא וכו', [והוא מדברי המדרש תנחומא שם ועיין בהעמק שאלה שם אות ב']. ועפ"ז נראה לי פשוט ד"ל דהיינו טעמא

צריך חיזוק משום קדושה דרבנן שבו, וכמו שהאריך להוכיח בספר שאג"א בסימן ק"א ובספר עצי אלמוגים להגאון בעל מעין החכמה ז"ל בהל' שניות לעריות ס"ב ס"ג ג' יעו"ש בדבריהם ז"ל:

ואמנם אי קשיא לי הא קשיא לי, דהאיך אפשר לומר דהא שאסרו באסרו חג הוא משום חיזוק דיו"ט שני, הא אנן קי"ל דגם ביו"ט דאסור בהספד, מ"מ אינו צריך חיזוק רק לפניו אבל לא לאחריו, וכמו דאמרין בתענית דף י"ח כי אמר ר' יוחנן הלכה כר"י אדלא להתענא אבל בדלא למספד הלכה כת"ק ע"ש. ואמנם גם זה לא קשיא, דשאני התם דאפשר לעשות חיזוק לפניו, אבל הכא א"א לעשות חיזוק לפניו דהא הוא יום טוב דאורייתא, וע"כ צריך לעשות חיזוק לאחריו. וא"כ דברי מר אחי הגאון ז"ל ברורין:

ואכן כשאני לעצמי הייתי אומר דלהמחבר לא היה פסיקא ליה דהלכה כר' יהושע דחלקהו דחציו לה' וחציו לכס, דהא איכא כמה רבוותא דפסקו הלכה כר"א דיוצאין ידי שמחת יו"ט בתורה^ה. וא"כ אין להחמיר באסרו חג יותר מביו"ט עצמו. אבל בשבועות הא אמרין בפסחים דף ס"ח ע"ב דהכל מודים דבעצרת בעינן לכס משום יום שנתנה בו תורה, ולפיכך כתב דאסור להתענות גם במוצאי חג השבועות^י.

ואגב דאירי בדברי הש"ס דסוכה הנ"ל דהעושה איסור לחג באכילה ושתייה מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן, ראיתי לכאור, דלכאורה מאמר הזה משולל הבנה, דמאי ענין ושייכות יש באכילה ושתייה לבנין מזבח והקרבת קרבן.

ונ"ל ע"פ הא דאמרין בסוף חגיגה [כו, א] והאריאל וגו' וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה', פתח כמזבח וסיים בשולחן, לומר לך דבזמן שבהמ"ק היה קיים היה מזבח מכפר, עכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו, ופרש"י בהכנסת אורחין עכ"ל. וי"ל דלזה כיון גם הש"ס דסוכה הנ"ל, דכל העושה איסור לחג באכילה

ה. ראה בב"י ריש סי' תקפ"ט וכשו"ע שם דפסיקא להו דהלכה כר' יהושע. ומש"כ רבינו דהא איכא כמה רבוותא דפסקו כר"א, נראה כוונתו למאירי פסחים ס"ח ב' שכתב כן בשם מקצת גאונים. אולם חז"ל המאירי לא היו למראה עיני הכ"י. אך מדברי הרי"ף והרא"ש ביצה ט"ז ב' שהעתיקו מימרא דרבא דבעצרת אף ר"א מודה דבעינן לכס, נראה דפסקו כותיה.

ו. ועוד י"ל דהמחבר נמשך אחר הרי"ף והרמב"ם והרא"ש שלא העתיקו דין זה בהלכותיהם. וראה בכרכי יוסף שם אות ד' משום דס"ל כהפי' הראשון ברש"י סוכה שם דקאי איו"ט ולא על מוצאי יו"ט, משא"כ מוצאי חג השבועות דהוי יום טוב מדינא ולא ממנהגא, דאסרו חג הוא.

לאורייתא. ופרש"י משום שקבלוה באונס ע"י שכפה הקב"ה עליהם הר כגיגית, וע"כ היה העולם ג"כ מתרופף ועומד, עד שקבלו ישראל התורה בימי אחשורוש ברצון דכתיב קימו וקבלו היהודים קימו מה שקיבלו כבר, ואז נגמר מעשה בראשית על מכונם וחזקם. הלכך אמרינן דהכל מודים דכפורים בעינן נמי לכם והכל מטעם הנ"ל.

וּמ"מ נראה מלשון הגמרא שם דמדייק ואמר כהנך תלתא זמני דהכל מודים דבעינן "נמי" לכם, משמע דתרוייהו בעינן לה' ולכם, ולא בא אלא לאפוקי משאר יו"ט לר"א דיכול לעשות כולו לה'. אבל בהנך זמני בעינן נמי לכם, אבל בלכם בלבד נמי אינו יוצא, ואדרבה חמירי משאר יו"ט לר"א דיכול לעשות כולו לכם אם ירצה, אבל כהני יומי בעינן וודאי לה'. דהא גבי שבת איתא במדרש והובא בטור א"ח סי' ר"צ דאמרה תורה לפני הקב"ה רבש"ע כשיכנסו ישראל לארץ, זה רץ לכרמו וכו', אמר לה יש לי זוג שאני מזווג לך ושבת שמה שהם בטלים ממלאכתם ויכולים לעסוק כך. ומסיים הטור ע"כ צריך שיקבעו מדרש להודיע לעם את חוקי האלהים ואת תורותיו עכ"ל. וכן איתא במדרש תנחומא בפר' ויקהל דאמר לו הקב"ה למשה רד ועשה לי קהילות גדולות בשבת כדי שילמדו כל הדורות הבאים אחריו להקהיל קהילות בכל שבת קודש להכניסם בבתי כנסיות זכבתי מדרשות ללמד בהן תורה לרבים ע"פ. וכן בשבועות מבואר בכמה ספרים קדושים וביחוד בזה"ק ובכתבי האר"י זצ"ל שצריך לעסוק בתורה כל הלילה וגם ביום. וכן כפורים איתא בשו"ע כסי' תרצ"ה דצריך ללמוד קודם הסעודה משום דכתיב ליהודים היתה אורה ואמרינן דאורה זו תורה. ונראה הטעם דמשום דכבר כתבו התוס' בריש ע"ז נג, א ד"ה נוגעים לחד תירוצא דמקבלה לחד אין העולם מתקיים רק בעינן נמי קיום ולימוד. ולכן בהנך יומי דכו קבלו ישראל את התורה צריכין ישראל לעסוק בתורה וללמוד בה, דע"י הקבלה ולימוד התורה מתקיים הבריאה ושניהם כאחד טובים:

וּאגב דאיירי בעניינא דעצרת ראיתי להביא כאן מה שכתבתי על הגליון על החומש שלי בפ' ראה דכתיב שם [טו, י יא] ועשית חג שבועות לה' אלהיך וגו' ושמת לפני ה' אלהיך וגו' וכתבתי שם בצידו זה לשוני ולקמן [פס' יד] גבי חג הסוכות נאמר ושמת בחגיך. ונראה דלהלן גבי חג הסוכות כתוב כן להורות

דאמרינן דהכל מודים דבשבת בעינן לכם דכתיב וקראת לשבת עונג, והיינו משום דהוא יום חינוך הבית דנגמר בו בנין העולם. וכיום חינוך הבית דרך העולם לעשות הילולא ויומא טבא. לכן צווה נמי הקב"ה לעשות ביום השבת הילולא ויומא טבא, וממילא בעינן לכם דאין שמחה אלא באכילה ושתייה.

וּבזה אתי שפיר נמי הא דאמרינן הכל מודים בעצרת דבעינן לכם משום דהוא יום שנתנה בו תורה. ולכאורה אין הדבר מוכן דמה נתינת טעם הוא דמשום דניתנה בו תורה משום זה בעינן לכם אתמהא. אכן לפי מה שכתבנו א"ש דמשום דאף דחנוכת העולם נגמר בשבת מ"מ עדיין היה הדבר תלוי ועומד עד יום מתן תורה. דהא תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית דאם ישראל מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו יחזור העולם לתוהו וכוהו. ואם כן עיקר חינוך הבית נגמר בשבועות שבו קבלו ישראל את התורה. ומשום הכי אמרינן דבשבועות בעינן לכם משום דהוא יום שנתנה בו התורה.

וּנראה לי עוד, דמשום הכי כתיב גבי שבת ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם. והיינו משום דכל מעלת יום השבת משום דכו נגמר כל מעשה בראשית. אמנם באמת לא נשלם בשלימות עד שקבלו ישראל את התורה. נמצא דמעשה בראשית נעשה ע"י הקב"ה ונגמר ע"י ישראל ולכן אמרה התורה ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם, דשבת היא אות על חידוש העולם שנעשה ע"י הקב"ה וע"י ישראל, דישראל יש להם חלק בחידוש העולם.

וּנ"ל עוד דמשו"ה כתיב תיכף אחר פ' ושמרו ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו. ולכאורה מאי ענין זה לזה. אכן להנ"ל ניחא, דשיעור הכתוב כך הוא. כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וכיום השביעי שבת וינפש, ומ"מ לא נגמר עדיין בשלימות עד ויתן אל משה, והיינו כשישראל קבלו את התורה אז נגמר העולם בשלימות. ונ"ל עוד דמשו"ה מזכירין בתפלת שחרית ושני לוחות אבנים הוריד בידו ודו"ק [ואפשר דמשו"ה נתנה התורה בשבת לרמוז דהא בהא תליא דעיקר מצוה של שבת היא ע"י קבלת התורה].

וּאמנם דאף שקבלו ישראל את התורה בששה בסיון, מ"מ עדיין לא היה קבלה שלימה. דהא אמרינן בשבת דף פ"א ע"א מכאן מודעה רבא

בעהשית

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

ברך ד'

(חלק ז')

זכרון יהושע

כולל בירורי הלכות בהלכות שבת המצויים

(השייכים לשו"ע סי' ש"מ - שר"מ)

כל אלה חוברו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה
ע"י הצעיר כאלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"
ומו"צ בבית הוראה שע"י התאחדות הרבנים
מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ב"ח
ספר חינוך ישראל, ס' נשמת ישראל
שו"ת מקדש ישראל, וש"ס

ברוקלין נ.י. - שנת תש"ס לפ"ק

דבנייר קינוח לא שייך על מנת לחזור לתפרו (דאם יחזור ויתפרנו או ידבקנו אהדדי שוב לא יהא ראוי לשימוש) זה אינו דבכה"ג שהוא קריעה על מנת לתקן יש בה איסור תורה בכל אופן (אלא שביד אולי אינו אלא איסור דרבנן) ופשוט], שו"ר בסי' שש"כ (כג-יז) שמי שאין לו נייר לקנח עצמו רשאי הוא להשתמש בנייר רגיל (אף דהוי פסק"ר שתקיע בקינוחו) בדרך שינוי, דהוי דשא"מ ומקלקל וכלאח"י, והוא שלא על מנת לכתוב, ולדברינו הנ"ל יש להקל אף כדרכו.

*

סימן רל"א

שאלה - אין לו נייר בית הכסא מחותכים להשתמש בו בשבת רק יש לו נייר ביה"כ שעל גליל אי מותר לקרוע ממנו חתיכה כדי לקנח עצמו בו.

תשובה - לקרוע כדרכו אסור (והמיקל לצורך גדול אין מוחין בידו),

לא מיבעיא לשיטת המ"ב שיש בקריעת נייר משום מלאכת קורע דאסור בנידון שאלתינו, דנמצא שיש סרך איסור תורה בזה שהרי הוא קורע על מנת לתקן להכין לעצמו נייר לקינוח, וכמו שכי' במ"ב (סקמ"א) שהקורע נייר לקרעים כדי לקנח עצמו בהם חייב משום קורע.

אלא אף לשיטת שו"ע הרב הנ"ל שלא שייך איסור קורע בנייר, מ"מ עדיין רביע עליו איסור תיקון מנא, דלא גרע כמה שמבואר בשו"ע (סי' ש"מ סי"ג) שאין שוברין החרס ואין קורעין נייר משום שהוא כמתקן כלי.

מיהו יש לדחות, דיש לומר דבכה"ג לא חשיב תיקון מנא כלל, דהא מאחר דתומ"י אחר השימוש בו פעם אחת היא נזרקה, ויש סברא לומר דבכה"ג אינו חל בכה"ג שם כלי עליו, אלא שהעיר על זה הגאון ר' שלמה מיללער שליט"א

(רב וראש הכולל בטאראנטא) מה שנא מהמבואר במס' ביצה (דף לב ע"ב, שמשם הוא מקור דין זה) דאין תותכין הנייר כדי לצלות בו מליח עכ"ד, ונלענ"ד לחלק בתרי אנפי חדא דאולי כאמת התם חזי לשימוש פעמיים ושלש, משא"כ בניירות קינוח (מחמת מיאוס כמובן), עוי"ל ששם השימוש בה נמשכת זמן מה עד שתגמור צליית הכשר, משא"כ בזה שכל השימוש בה הוא רק רגע כמימרא ותיכף אח"כ זורקין אותה יש לומר שאין שם כלי עליה [ואולי שבאמת מה"ט פי' ברש"י שם ששורין הנייר במים, והרמב"ם בפ"י המשניות שם פי' ששורין אותו בשמן (מובא בפמ"ג א"א סי' תק"ח), פי' שע"כ מתקיים אצל האש וע"כ משתמשין בהנייר זמן רב, ועל כן חשיב תיקון מנא, אבל כאמת בגוונא אחרניא לא.

וי"ש לדמות נידון זה למה שכי' כמה אחרונים דכלים העשויין לשימוש חד פעמי אינן נחשבין לכלי שיהא מחוייב לטובלו קודם השימוש, וכן ס"ל לאיזה אחרונים שכמו כן נמי אינה חשיב כלי לקדש עליו וליטול עמה הידים לאכילת פת (כדמצינו בכה"ג שלא חשיב כלי לענין קבלת טומאה) [ולא דמי להא דאין גודלין פתילה (וע' שו"ע הל' יו"ט, סי' תקי"ד) דהדרך להשתמש עם פתילה כמה פעמים], ובהנ"ל נמי מיושב מה שהערנו חכם אחד שליט"א על דברינו הנ"ל ממה שכי' המ"ב (סוס"י שכ"ח) משם החי"א דלעשות פתילה בנייר בשבת (שכורך אותו ומקשה אותו) יש בו איסור דאורייתא משום מכה בפטיש עיי"ש אף שהתם נמי אינה אלא לשימוש חד פעמי, ובהנ"ל מיושב דשאני התם כיון שהשימוש בה נמשכת זמן מסויים, שוב כאמת ראיתי בס' קצות השלחן (סי' קל"ח סקי"ג) שפיקפק על החי"א מטעם כנ"ל דכיון שאינה עשויה רק להשתמש פעם אחד ואח"כ זורקין אותה לאיבוד אין בו משום תיקון מנא, והוכיח דב"ז מהיוצא מפמ"ג (סי' תקי"א) שאין איסור

בעשיית סיגרי' ביו"ט, ו איסור תיקון מנא, אלא עשויה רק לשימוש פעם י נידונינו לנידון החי"א שע שכורכה ומקשה אותה בז לא בחתיכת נייר גרידא, נמשכת זמן מה עד שתגמו שכל השימוש בה הוא רג זורקה (אלא שמדברי ה בנידון החי"א ליכא מ לכאורה מהמבואר בשו"ע לקטום קיסם לחצוץ בו ל בו רק פעם אחת ואח" שלמה סי' צ"א אות י"ב) דאם רוצה ראוי הוא להשתמש בו גם בפעם א בנייר קינוח שלאחר שנע לא ראוי לשימוש חוזר שעושהו מנייר מוקשה ר ועיין עוד בשו"ת מנחת י לחבר זריקה בשבת מי לשימוש חד פעמי, ואחר שוב אין משתמשין בו שצלי"ע ע"ד הקצה"ש למה שכי' הוא במקום או ביה"כ יש בו איסור דרב משום דהוו כמתקן כלי כאן מהפמ"ג מוכח דא **עוד** סברא יש לומר ז בעודו מחובר בג תיקן כלי חדש (אף שי מ"מ ראוי מיקרי) ולא ד סברא זו לא קשה מהמב ובשו"ע כאן דאין הותנ דהוי כמתקן כלי, שיש ל לשימוש בלא קריעה כלי

בעזר השי"ת

ספר

מ"ל מלאכות

חלק שני

הלכות מבוארים, על מ"ל מלאכות שבת
נאמרים, אוהב ד' שערי ציון בשערים, אשר
הלכותיה תלויות כהדרים, מדברי ש"ס ראשונים
ואחרונים, ועד השולחן ערוך ונושאי כליו
מחברים, ואתו עמו דעת גדולי האחרונים,
בהלכתא רבתא לשבתא

בעזר השי"ת התונן לאדם דעת

חיים קלמן גוטמאן

מהרורא חדשה מתוקנת ומורחבת

ברוקלין נוא יארק י"ז

שנת תש"ג לפ"ק

פתילה בתוך עין השוטף (פקק צף)

ובדין זה נכלל נמי לאיסור תיקון פתילה הנקראת פקק צף, שמכניס הפתילה לתוך חתיכה השוטף על השמן, כיון דמעולם לא נתחב לתוכו הפתילה ועתה נגמר הכלי, הוי ליה מכה בפטיש ואסור לחברן ביו"ט. ואף שאינו משתמש בו רק לצורך הדלקה פעם אחד, שם תיקון כלי עלה, כדחזינן ממאי דתנן (נלה ל"ג ע"ב) אין עושין פחמין ביו"ט ע"כ, ופירש"י דכלי ניהו לצורפי זהב ע"כ. ופחמין הלא נכלה בשעה שמשתמש בו, אפילו הכי הוי תיקון כלי.

ויותר מזה מצינו בהל' יו"ט (סי' תקי"ד ס"ז) דאסור למחוט ראש הפתילה ע"י כלי, ומשום דהוי תיקון מנא מדאורייתא (עי' נטו"ז סס ס"ק י"ג נסס י"ט) וכן נראה מדברי הב"י בסי' רע"ה, ובאלי' רבה (סס ס"ק ג') עיי"ש. אלא דבזה יש לומר דכיון דכבר הפתילה עשויה, וביו"ט אינו עושה רק חיבור פתילה וחתילה השוטף על השמן, ולעשות חיבור גרידא לצורך השתמשות פעם אחד לא חשיב תיקון, ומ"מ נראה לדינא להחמיר שלא לחברן זה לזה ביו"ט.

וראיתי בזה מי שהביא ראי' להקל ממה דאיתא בהל' יו"ט (סי' תק"ט סעיף ג') דשימת החוט לתוך חור המחט אסור רק משום גזירת שמא יחתוך, ולא משום מכב"פ אף דעושה חיבור ב' דברים נפרדים ע"כ, ולענ"ד אין ראי' דהלא דין תיקון כלי הוא רק במבטלו שם כמבואר בתוס' ריש פ' במה טומנין מובא במג"א (סי' שיו" ס"ק ז') א"כ חוט הנמשך לתוך מחט אדרבה תכליתו שיכלה לתפור על ידו ויכניס חוט אחר במקומו ובודאי לא חשיבי כדבר המבטלו שם, משא"כ פתיל בפקק צף כן שימוש ונשאר בתוכו עד כ"ז שראוי לשימוש הפקק והפתיל.

רגל של קערות פלעסטיק לתוך בסיסן וכן יש להחמיר שלא להעמיד רגל של קערות פלעסטיק לתוך בסיסן, וכל כיוצא בזה כשהם חדשים, דכל כי האי נכלל בתיקון מנא.

הפרדת דפי ספר

ז **עוד** מצינו ציור במלאכת מכה בפטיש, והוא מה שכתב הרמב"ם (פ"ד מהל' יו"ט הל' ט') וז"ל שני כלים שהן מחוברין בתחלת עשייתן, כגון שתי נרות, או שני כוסות, אין פוחתין אותן לשנים מפני שהוא כמתקן כלי עכ"ל. והביאו הב"י (סי' תקי"ד) והמג"א (סס ס"ק י"ז), והוסיף על זה המג"א דמשמע מדבריו דדוקא אם בתחלת עשייתן נדבקו בכוונה, אבל אם נדבקו אח"כ מאיליו, מותר לחלקן זה מזה עכ"ל. וכיאר בשו"ע התניא (סס סי"ה) מה שהוסיף המג"א דבנדבקו מאיליו ליכא משום מכה בפטיש בהפרדתן, דהיינו דוקא אחר אם היו מופרדין בגמר מלאכתן, ואח"כ נדבקו מאיליו, אבל אם קודם שנגמר מלאכתן נדבקו זה בזה, אף שנדבקה מאליה יש בהפרדתן משום מכה בפטיש, עכת"ד שו"ע התניא, [ועי' מחצית השקל (סס) דלא נראה כן מדבריו], וכן באמת מוכח מסי' ש"ב סעיף ב' בלוקט יבלת אף שנארגו בתוך הבגד מאליה בלי כוונה.

להפריד מוצגי פלעסטיק שנתחברו

ומצוי כי האי גוונא כהיום במזלגי פלעסטיק, שיש מהן שהם מחוברין בתחלת עשייתן, ולמה שביארנו יש בהפרדתן משום מכה בפטיש.

דפי ספר שנדבקו

והנה המג"א (סי' ט"מ ס"ק י"ח) כתב דאם נדבקו דפי הספר זה לזה ע"י שעוה, או

בעת הקשירה [ע"י ז בה משום קורע, כיו ובפמ"ג (א"א סס) מחדש דפין של ס (כמו דשכים נספריס קורע על מנת לתפ תיקון חייב (עי' מלאכ מה"ת, ואסור להפו והביא הביאור הל' לדבריו, וכתב עלה נכלומר להא דקורע כזו הוא נכלל בשם של האוגדי ספריס הדפין המחו

ולפי מה שנתבאר תקי"ד, נמצא גמר הספר אף בהפרדתן משום מ קודם גמר מלאכתן

פתי ועל פי זה נראה לילדים, דכך זה לזה בעת שנתו מחמת חום הב בהפרדתן כשבת קורע וכדנתבאר מאיליה לא חשיב משום מכה בפטי עשוי לקיום, כיון ליה תיקון

ומסברא היה נ בפטיג למכרו כן להקונ